

2024-04-13

Högskoleprovet

Provpass 1

- Du måste fylla i dina svar i svarshäftet **innan** provtiden är slut.
- Följ instruktionerna i svarshäftet.
- Du får använda provhäftet som kladdpapper.
- Fyll alltid i ett svar för varje uppgift. Du får inte minuspoäng om du svarar fel.
- På nästa sida börjar provet, som innehåller 40 uppgifter.
- Provtiden är **55 minuter**.

Verbal del

Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är ORD (ordförståelse), LÄS (svensk läsförståelse), MEK (meningskomplettering) och ELF (engelsk läsförståelse). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
ORD	10	1–10	3 minuter
LÄS	10	11–20	22 minuter
MEK	10	21–30	8 minuter
ELF	10	31–40	22 minuter

Börja inte med provet förrän provledaren säger till.

Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

1. dispyt

- A brist
- B gräl
- C tvekan
- D besvikelse
- E undantag

2. angeläget

- A tydligt
- B utmanande
- C informativt
- D noggrant
- E viktigt

3. supplement

- A överskott
- B urval
- C innehåll
- D tillägg
- E understöd

4. aktad

- A respekterad
- B högtidlig
- C artig
- D försiktig
- E undanskynd

5. rata

- A granska
- B avvisa
- C fastställa
- D ifrågasätta
- E samordna

6. illa åtgången

- A helt uttorkad
- B nästan slut
- C mycket ledsen
- D svårt angripen
- E lämnad utanför

7. bärkraft

- A avlagring
- B prestation
- C tryck
- D hållbarhet
- E försörjning

8. vegetera

- A tala gåtfullt
- B vara generös
- C leva i överksamhet
- D besvära i onödan
- E sprida oro

9. egalitär

- A jämlik
- B tillfällig
- C obekymrad
- D välvillig
- E ursprunglig

10. kavalkad

- A kort historia
- B utvald grupp
- C lång rad
- D tapper skara
- E begränsad mängd

Vesiklars betydelse

De blodkärlsinflammationer som kallas vaskuliter leder oftast till ett relativt mildt sjukdomsförlopp, men de kan i vissa fall vara livshotande. Denna ovanliga grupp av autoimmuna sjukdomar brukar behandlas med kortison och olika typer av cellhämmande läkemedel, men kanske kan ny kunskap om vesiklar öppna nya möjligheter.

– Genom att blockera vesiklarnas aktivitet har vi sett att inflammationsprocessen bromsas upp, säger Maria Mossberg, forskare vid Lunds universitet.

I sin forskning har Maria Mossberg, som också arbetar som barnläkare vid Skånes universitetssjukhus i Lund, kunnat visa att vesiklar kan sprida inflammationen vidare i kroppen.

– Kroppens immunceller skickar iväg vesiklarna i blodcirkulationen, och dessa fungerar då som budbärare och signalerar till övriga delar av kroppen att dra igång immunförsvaret.

För att studera vesiklarnas effekt odlade Maria Mossberg i ett laboratorium celler från blodkärl och fäste dem på ett konstgjort blodkärl. Blodplasma från människor med vaskulit passerade genom dessa blodkärl och cellerna producerade då fler vesiklar. Hon identifierade också receptorer, mottagare, på vesiklarnas yta.

– När vi tillförde substanser för att blockera vesiklarnas receptorer bildades färre vesiklar och den inflam-

matoriska processen bromsades upp, förklarar Maria Mossberg.

Substanserna som hon har testat är läkemedel som redan används vid andra sjukdomar.

– Det krävs mer forskning för att ytterligare studera effekt och säkerhet, men det skulle kunna bli ett nytt sätt att behandla vaskulitsjukdomar, säger hon.

Vesiklar finns normalt i kroppen och är inblandade i kommunikation och transporter inom och mellan celler. De kan också fungera som sopbilar och frakta ut avfall från cellen. Gemensamt för dem alla är att de skapas genom en avknoppning av cellmembranet. Innehållet kan dock vara olika; cellen vill bli av med något (ett slags rengöring), eller så vill den sprida något till en annan cell.

– För cellen är det ett sätt att överleva.

Maria Mossberg beskriver vesiklarna som en joker i kroppen. Forskarna har känt till dem länge, men de är väldigt små och svåra att mäta, så kunskapen om dem är liten.

– Allteftersom den tekniska utrustningen blir bättre får vi också mer kunskap om dem. På flera håll pågår nu forskning om vesiklar och hur dessa är inblandade i bland annat cancersjukdomar och hiv.

FREDRIK HED

Uppgifter

11. Vad av följande är vesiklar ett exempel på, om man följer textens resonemang?

- A Att ett kroppsligt förlopp kan rubbas utan egentlig orsak.
- B Att cellerna kan använda en och samma process för olika syften.
- C Att kroppsegna ämnen kan bromsa en pågående sjukdomsprocess.
- D Att främmande ämnen kan både skada och stärka cellerna.

12. Vad skulle kunna bli användbart vid behandling av vaskulit, enligt Maria Mossbergs forskningsresultat?

- A Ökad aktivitetsgrad hos vesiklar.
- B Speciellt odlad blodplasma.
- C Redan tillgängliga mediciner.
- D Vesiklars rengörande funktion.

Skogsbruk på villovägar

Skogsindustrins företrädare framhåller ofta att svenskt skogsbruk är miljövänligt och bedrivs på ett ekologiskt hållbart sätt. Detta trots att den naturhänsyn som tas i skogsbruket är starkt fragmenterad med endast spridda hänsynsträd kvarlämnade på hyggen, små hänsynsytor och till viss del frivilligt avsatt areal (inte officiellt kvalitetssäkrad). Ett sådant skogsbruk är inte långsiktigt hållbart utan tvärtom starkt utarmande. Något som bekräftas av forskningen, som entydigt visat att många hotade skogslevande arter behöver större sammanhängande naturskogar med naturliga störningar. Skogsbrukets påverkan genom avverkning av naturskogar och miljöer för missgynnade och hotade arter minskar våra skogars biologiska mångfald. Dessutom sker avverkningen ofta ända in på nyckelbiotoper och naturreservat, trots att skyddszoner behövs för att motverka de "kanteffekter" som kan uppstå intill hyggen.

Att vissa arter gynnas av att små hänsynsytor och hänsynsträd lämnas är självklart och inget bevis på ett hållbart skogsbruk. Den kritiska frågan är istället hur den långsiktiga överlevnaden för de hotade och missgynnade arterna ser ut vid olika skogsbruksmodeller. I Sverige saknas till stor del forskning på detta område. Detta gäller framför allt i de södra delarna av landet, där läget är särskilt allvarligt då många hotade arter endast finns kvar i små fragmenterade populationer. Teoretiska modeller och empiriska fakta visar att den starkt fragmenterade hänsynen i dagens skogsbruk är sämre på att bevara den biologiska mångfalden än modeller med mer koncentrerad hänsyn. Forskning har dessutom visat att hänsynsnivån i svenskt skogsbruk är alltför låg, vilket gäller även för det certifierade skogsbruket.

Grunden för dagens skogsbruk, "den svenska skogsbruksmodellen", lades år 1975. Då lagstiftades det om att storskaligt skogsbruk ska bedrivas i nästan alla våra skogar, samtidigt som en generell hänsyn ska tas till enstaka träd och vissa naturmiljöer. Under 1990-talet förstärktes modellen genom politiska beslut och genom frivilliga miljömärkningssystem (FSC och PEFC). Större delen av de skogar som omger oss och som kommer att växa upp är präglade av denna storskaliga modell med kalhyggeskogsbruk och en mycket schablonartad naturhänsyn. Dagens skogslandskap styrs i stort sett enbart av skogsindustrin, den gamla skogsvårdslagstiftningen och av myndigheten Skogsstyrelsen.

Målet med skogspolitiken är hög virkesproduktion samtidigt som den biologiska mångfalden ska bevaras. Den svenska modellen antogs dock utan vetenskaplig grund och bygger på att hänsynen till naturen ska ske på frivillig bas. Virkesproduktionen däremot styrs genom

tydligare lagkrav. Påståendena att modellen ur miljösynpunkt har fungerat kan nog ses som ett önsketänkande och en politisk förhoppning. En starkt bidragande orsak är skogsindustrins krav på ett rationellt skogsbruk med stora arealer "industriskogar" anpassade till pappersindustrins behov. Detta står i motsatsförhållande till bevarandet av biologiskt rika skogar.

Det är illa att modellen antogs utan vetenskaplig grund. Än värre är att det under den långa tid modellen funnits inte har bedrivits någon omfattande forskning eller miljöövervakning av dess effekter på naturen. Den forskning som trots allt har gjorts visar dock, i likhet med miljömässiga expertbedömningar och utvärderingar av situationen för den biologiska mångfalden, att det råder en allvarlig utarmningssituation. Över 2000 skogsarter är rödlistade eller saknar gynnsam bevarandestatus. Många värdefulla naturskogsmiljöer är hotade och minskande. Särskilt allvarligt är det för många av de skogsnaturtyper som finns utpekade i EU:s naturvårdsdirektiv. Skogsavverkningar gör att de nu minskar i areal trots att detta står i strid med EU:s miljölagstiftning.

I en av Sveriges lantbruksuniversitet och forskningsinstitutet Skogforsk nyligen publicerad sammanställning av forskning kring skogsbrukets effekter framkommer att det svenska skogsbruket är utarmande och att dagens schablonartade hänsyn är alltför bristfällig. Det går inte att med de skogsbruksmetoder som används idag klara miljömålen och kraven på bevarande av skogens biologiska mångfald. Trots detta har utvärderingen tagits till intäkt, av exempelvis skogsnäringen, för att den svenska modellen fungerar då den visar att vissa skogslevande arter klarar skogsbruket. Att en stor mängd arter missgynnas och hotas och att det saknas långsiktig forskning talar man dock tyst om. Istället fortsätter man att måla upp en bild av svenskt skogsbruk som hållbart och ett internationellt föredöme. En verklighetsbild som växt sig stark genom bland annat en stark kollegialitet.

För att det svenska skogsbruket ska bli långsiktigt hållbart anser vi att det måste förändras i grunden, samtidigt som avverkningstrycket på skogslandskapet måste minskas. Ett nytt skogsbruk, varierat och byggt på metoder och inriktningar som präglas av en stark och specifik artinriktad miljöhänsyn, måste utvecklas och införas. Arealen produktiv skogsmark som långsiktigt används enbart för naturvård måste öka betydligt, särskilt nedan fjällskogarna. En omfattande naturvårdsinriktad forskning och en nationell miljöövervakning måste upprättas i syfte att övervaka och utvärdera skogsbrukets effekter. Det gäller inte minst vad som händer med de rödlistade arterna; idag kan vi för de flesta bara använda expertbedömningar.

Skogsnäringen har haft över 40 år på sig och ännu inte lyckats nå ett hållbart skogsbruk. Istället har man skapat ett biologiskt starkt fragmenterat skogslandskap. I den konsekvensanalys (SKA 15) som Skogsstyrelsen tagit fram redovisas en än mer biologiskt skrämmande framtid med sänkta avverkningsåldrar och ökad areal med täta granplanteringar. Det brukade skogslandskapet verkar bli alltmer ensartat i framtiden. Skog över 80 år kommer att saknas utanför reservat, åtminstone i södra Sverige. De täta virkesplantagerna gör också att bär- och svamprik skog blir en bristvara.

Det är dags att skogsindustrins monopol i skogen bryts upp och att ett gemensamt samhällsansvar tas för vår skog, vår gemensamma naturresurs. Detta genom att naturvårdens företrädare, miljölagstiftningen och Naturvårdsverket ges ett betydligt större inflytande över skogen än vad man har idag. De sista kvarvarande skogarna med höga naturvärden måste bevaras, arterna skyddas och skogslandskapet restaureras.

MICHAEL NILSSON, SVEN G NILSSON, PER PETERSSON

Uppgifter

**13. Vad påpekar textförfattarna om de hänsyns-
tytor som av naturvårdsskäl undantas från av-
verkning?**

- A De är alltför olika och inte tillräckligt artrika.
- B De är inte unika nog att klassas som nyckelbio-
toper.
- C De är inte placerade där hotet mot skogen är
som störst.
- D De är alltför utspridda och inte tillräckligt stora.

**14. Vad kritiserar textförfattarna när det gäller
"den svenska skogsbruksmodellen"?**

- A Att modellen har en otydlig målsättning.
- B Att det råder obalans mellan skogsnäringens
och naturvårdens intressen.
- C Att modellen bygger på otidsenlig forskning.
- D Att det saknas visioner om skogslandskapets
framtid.

**15. Textförfattarna anser att den svenska skogen
inte brukas på ett hållbart sätt i dag. Vad upp-
fattar de som det huvudsakliga problemet?**

- A Produktionstakten, som ständigt minskar den
totala skogsarealen i Sverige.
- B Skogsindustrins utsläpp, som sprider farliga
ämnen i ett ömtåligt landskap.
- C Sättet att avverka, vilket allvarligt skadar den
biologiska mångfalden i skogen.
- D Avsaknaden av oberoende forskning, vilket
leder till ett ensidigt skogsbruk.

**16. Vilken av följande förändringar av det svenska
skogsbruket efterlyser textförfattarna?**

- A Att EU:s naturvårdsdirektiv anpassas till svenska
förhållanden.
- B Att forskningen inriktas på att utveckla alternativ
till skogsråvara.
- C Att den produktiva skogsmarken utökas och blir
mer enhetlig.
- D Att skogsbolagens påverkan begränsas och att
andra samhällsintressen ges större utrymme.

Det finns ett hem dit stormens brus

Jag var ju inte precis van att ha slips så det kändes ju. Trångt. Som om morsan försökt knyta helt halsen av mig för att stoppa alla svärorden från att komma ut just idag. Och nysvartkostymen också. En med kuddar inuti som skulle vara axelbreda och fylla ut tomtyget lite. En kostym att växa i, med upplagda byxor. Att ha till konfirmationen min, sen i sommar, också. Så. Fast det var bara februari och jag var inte precis på god fot med nån gud, för min morfar var död.

Men hon satt där i kapellet, morsan, på första bänk och rättade till filten över mormor, och dalta, fast tanten skulle ha haft det bättre om hon fått stanna på sjukhemmet över det hela. Inte sådär bli utdragen genom snön för att sitta med rullstolen i mittgången och inte förstå vem som. Vad som. Att det ju var morfar. I lådan där frammanför henne nu. En Arnt Adolf Moström, pojken från Vargträsk. Han som mormor slösat bort sig på, som morsan sa. En som la hela förtjänsten från sin första vinter i skogen på en svartblank nygitarr, skokrämsgitarren kallad, och for runt med den på varenda dans och missionsmöte som fanns.

Och förbannat trångt i halsen är det. Nästan en gråtklump. Som när jag var en lillunge bara. Och jävla skit som, för alltihop. Och för morsan som, sådär hur hon håller på. Torkar med vitnäsduken där underläppen mormors hänger lite, som på en häst nästan. Jo. Morsan torkar hela hakan denna. Duttar på. Och daltar.

Så.

Men dirigerar minsann också. Inte ens farsan fick ha bruna skor idag, fast de svarta var:

– Lika små nu som vid bröllopet!

Enligt honom.

Nej. Det ska vara. Som gitarrsvart. Fast alla vet att hon tycker bättre om cerise själv.

Noga. Fast ingen jävel ser oss. Utom han därframme och hon, morfars flamma, därbak. Vi är inga här, utom dom, och familjen. Hela familjen i och för sig, för moster Iris är utsläppt från dårhuset också. Farsan och jag var till Ume och hämta hem henne i morse. Och jag fick ta mig väntrumskaffe i en vit plastmugg och nyåkerskakor, medan farsan stod invid glasluckan och förklara, först för en, och sedan för nästa kärring som blev inringd av den första på nåt vis. Men dagpermission ändå. Ett okej till slut. Och farsan fick skriva på papper innan vi kunde åka också. Lånepapper sådär. Vi har henne till klockan sju.

Min mosters hår har lång ljus utväxt innerst, men mest är det färgat rödbrunt och flätat som på en flicka, i två flätor. Hon har en stor blåmönstrad ylletröja under den prassliga sommarkappan i bilen, men sedan svart linne

och svarta byxor bara, i kapellet. Inte någon kjol eller nåt som morsan. Ingen bh heller. Och Iris röker sina Camel var-hon-vill, även under tiden andakten pågår.

Dom hade en brorsa förut, systrarna, en som liknade mig. Men han gick inte att behålla. Han placerades som fosterbarn i Bastuträsk och blidde påkörd av tåget. På bilder ser han ut som en jävla Elvis. Med skokrämsgitarren morfars och den där frisyren, på gräsmattan bakom deras hus. Mormor kallade oss båda bara för pajken, förut:

– Men hur ä de me pajken då?

Så.

Och hon menade då alltså honom, sonen sin, eller mig, dottersonen, vilken som. Fram till sista hjärnblödningen. Nu kan hon säga några ord bara. Sådadan ord från när hon var barn i Umbyn. Från innan n'Arnt och före teveservicen med guldkant och läskflaskorna jag brukade få hämta mig i källartrappan hemma hos dom. Hos mormor min, och han, morfar Arnt.

Men bara dumord nu, från en idiottid utan el.

Och morsan är en idiot. Broderar skitfula korsstygnssrenar och kåtor och sätter upp det i gummiramar av rött, och ibland grönt, under väggklockan i köket. Vill vara särskild på nåt vis. Vika ut det där gamla.

Och jag vill faan inte föreställa mig morfar i den där lådan. Och prästen bara säger, och säger, och säger, saker:

– Jesus. Bla, bla.

– Vila. Yttersta dagen.

Han försöker låta allvarlig, som om han talar om en nära vän, en viktig man, och. Slipsen! Den måste lös snart. Dessutom fryser vi alla. Moster Iris sitter och håller om sig själv. Farsan har ett ben som darrar. Mormor gråter. Och morsan duttar sin morsa i ansiktet med näsduken än, det bara håller på.

I psalmerna hörs mest morfars flamma. Det enda nöjet här är att småglo på henne, för hon rödnar i hela ansiktet och tittar ner då. Skäms väl. På byn säger folk att det hände i sängen hos henne. Som under tiden dom låg med varann då. Att morfar dog av kåthet. Utmattad. Men sådana synder nämner inte prästen. Bara omtänksam far och saknad make. Annan smörja. Inte en lista på spänningar precis.

Inte ens musiken morfars. Så att. Som inget.

Men till slut är det över. Vi har ganska bråttom. Morsan har gjort älgsteken med rönnbärsgeleé och mandelpotatis hemma. Vi ska äta. Sen till både hemmet och dårhuset också, i lagom tider.

Men ändå. Flamman, Gun, går fram till morsan med plastkassen hon håller i. Och dom står där, ett par meter från kapelldörren i skenet av utelampan. Dom två. Och flamman försöker säga något. Att Zündappen är till be-

svär, eller kanske att. Tja, i alla fall nåt. Nåt som gjorde att morsan skulle ha flugit på na, om morsan nu varit en sån som visa nåt ibland.

Men farsan sa bara:

– Åk me na du Tommy och hämt'an.

Så att.

Och jag fick stå en bit ifrån och hålla plastkassen hennes medan flammen skraper alla rutorna på sin hundra-förtitvåa. Jag fick stå över älgsteken, och bara se på när hon rörde sig sådär runt bilen. Stå och undra. Och inte så värst gammal var hon, eller så. Vad jag kunde se. Som moster Iris kanske, fast med lite mera kropp och hud och så. Större.

Sen satte vi oss i bilen och frös en stund, för skiten ville inte starta så hon fick pumpa på gasen och ha sig. Men sen så. Och varmluften kom igång efter ett tag. Svetten bara rakt genom min vitskjorta, och nykavajen också, faktiskt. Fick loss slipsen i alla fall och så ner i

fickan med den. Lite luft ändå. Och bilradion också. Men hon var som tyst. Och jag med.

Självklart skulle Zündappen bli min nu. Och den var ju som van. Hittade nästan själv hem till henne, om, ifall att.

Och när vi hade kört förbi tågstation där i Nyåker sa jag:

– Du?

Men hon var som blyg av sig och sa inget.

Snön föll. Och flingorna var vita i strålkastarljuset men syntes inte alls i mörkret bredvid oss. Jag stack fingret genom plasten i kassen hennes. Alltså först en seg slags grop i handtaget bara, men sen flera fingerhål, utan att det var meningen riktigt, utan bara, ändå, som blev.

Och det var vid Ledusjön hon bodde. I ett vitputsat hus med farstubro av järn.

STINA STOOR

Zündapp = mopedmärke

Uppgifter

17. Hur förhåller sig Tommy till sin morfar, att döma av hans tankar under begravningen?

- A Han dömer morfadern för dennes livsval och begravningen väcker hans ilska.
- B Han är ointresserad av morfadern och drömmer sig bort under begravningen.
- C Han tänker på sin morfar och känner att begravningen inte gör honom rättvisa.
- D Han beundrar sin morfar och tänker under begravningen på hans liv.

18. Vilket svarsförslag överensstämmer bäst med hur Tommy uppfattar sin mor?

- A Hon är svartsjuk och tänker mest på sig själv.
- B Hon är dominant och noga med detaljerna.
- C Hon är självuppoftande och döljer sina egna behov.
- D Hon är nonchalant och vill framstå som finare än hon är.

19. Vilken mening sammanfattar begravningen bäst, om man utgår från textens beskrivning?

- A Det är en enkel ceremoni med endast närmast sörjande och en opersonlig präst.
- B Det är en högtidlig begravning med upplädda besökare och en värdig präst.
- C Det är en stillsam ceremoni utan musik med en kortfattad präst.
- D Det är en sorgtyngd begravning med gråtande deltagare och en empatisk präst.

20. Vilken är den rimligaste tolkningen av Tommys tankar och beteenden efter begravningssceremonins slut?

- A Att han är nyfiken på Gun.
- B Att han struntar i Gun.
- C Att han tycker synd om Gun.
- D Att han är sur på Gun.

21. Flera av berättelserna i Eva Adolfssons essäsamling *Till skilda orter* (1998) tycks vara självbiografiskt _____.
A engagerade
B beroende
C sammanhållna
D förankrade
22. Det nya med detta sätt att ta fram en översiktsplan är att innehållet ska vara baserat på uppdaterade och relevanta _____. Dessutom fungerar planen som ett verktyg för att _____ de lokala aktörerna, och därmed fånga upp medborgarperspektivet.
A kartor – moderera
B fakta – reglera
C data – involvera
D studier – exkludera
23. Förslaget till _____ av den gamla trädgården utgick från de rådande förutsättningarna, och _____ de möjligheter till _____ och bevarande som ändå fanns.
A odling – bortsåg från – gårdsförsäljning
B restaurering – tog fasta på – återställande
C uthyrning – gav näring åt – arbetstillfällen
D skötsel – fann tröst i – nyskapande
24. Hur en röst _____ rent akustiskt beror på en mängd olika faktorer. Därför är det svårt att hitta allmängiltiga och objektiva _____ för röststatus som skulle kunna användas kliniskt och pedagogiskt.
A ter sig – kriterier
B gör sig – valörer
C står sig – nyanser
D rör sig – normer

25. 1842 års folkskolestadga medförde att nästan alla svenska barn lärde sig läsa, skriva och räkna, vilket var _____ i modernitetsbygget.
- A omvittnat
 - B bristfälligt
 - C ovärderligt
 - D framställt
26. Innan resan kunde _____ måste segelfartyget *Endeavour* föras till den nederländska kolonin Batavia för en reparation som tog två månader _____.
- A utformas – i beslag
 - B återupptas – i anspråk
 - C genomdrivas – i retur
 - D avhandlas – i beredskap
27. Lewi Pethrus fungerade som representant för Pingströrelsen, och hans fysiska närvaro blev ett tecken på att den nya församlingen tillhörde rörelsen. Pethrus symboliska kapital var med andra ord så starkt att han personligen _____ Pingströrelsen.
- A besjälade
 - B frammanade
 - C ledsagade
 - D förkroppsligade
28. Varje språk uttrycker en egen _____. Det ger inte en avbildning punkt för punkt av den utomspråkliga verkligheten, utan lägger ett _____ över verkligheten, vilken alltså inte avbildas, utan _____.
- A tidsanda – lager – förvrängs
 - B världsbild – raster – tolkas
 - C livsstil – filter – beskrivs
 - D synvinkel – mönster – nyanseras

29. Allt som du och jag vet är inte _____ i den meningen att vi kan formulera vad vi vet. Mycket av vår vardagskunskap är _____ eller så kallad tyst kunskap.

- A aktuellt – inaktuell
- B aktivt – retroaktiv
- C explicit – implicit
- D ordinärt – extraordinär

30. Åklagarens besked var oväntat och ledde till spontant jubel hos många Baltimorebor, som _____ hade väntat sig ännu ett frikännande av våldsamma poliser.

- A luttrat
- B kaxigt
- C prompt
- D ivrigt

2024-04-13

Högskoleprovet

Provpass 2

- Du måste fylla i dina svar i svarshäftet **innan** provtiden är slut.
- Följ instruktionerna i svarshäftet.
- Du får använda provhäftet som kladdpapper.
- Fyll alltid i ett svar för varje uppgift. Du får inte minuspoäng om du svarar fel.
- På nästa sida börjar provet, som innehåller 40 uppgifter.
- Provtiden är **55 minuter**.

Kvantitativ del

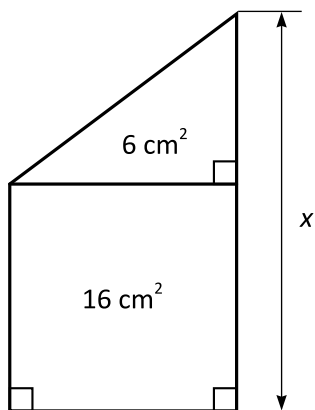
Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är XYZ (matematisk problemlösning), KVA (kvantitativa jämförelser), NOG (kvantitativa resonemang) och DTK (diagram, tabeller och kartor). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
XYZ	12	1–12	12 minuter
KVA	10	13–22	10 minuter
NOG	6	23–28	10 minuter
DTK	12	29–40	23 minuter

Börja inte med provet förrän provledaren säger till.

Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

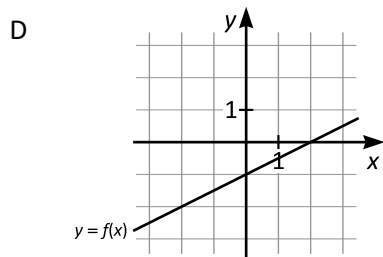
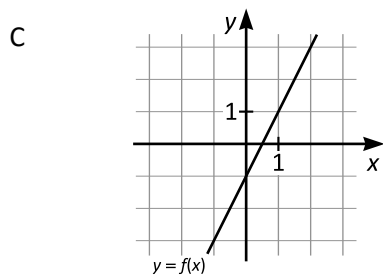
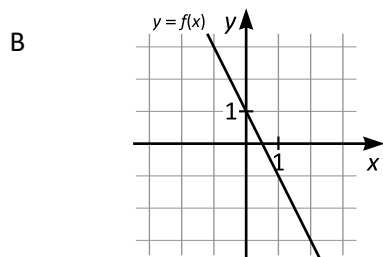
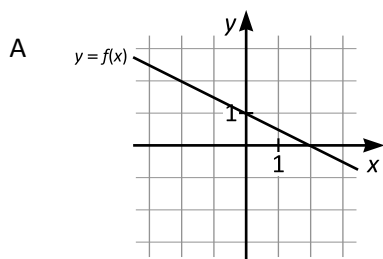
1. En rätvinklig triangel och en kvadrat är placerade enligt figuren. Hur lång är sträckan x ?

- A 6 cm
B 7 cm
C 8 cm
D 9 cm
2. x och y uppfyller sambandet $2x + 3xy - 4y = 10$. Vilket värde har x om $y = -2$?
- A -18
B $-\frac{9}{2}$
C -2
D $-\frac{1}{2}$

3. $f(x) = \frac{x}{2} - 1$

Vilket svarsalternativ visar grafen till funktionen f ?

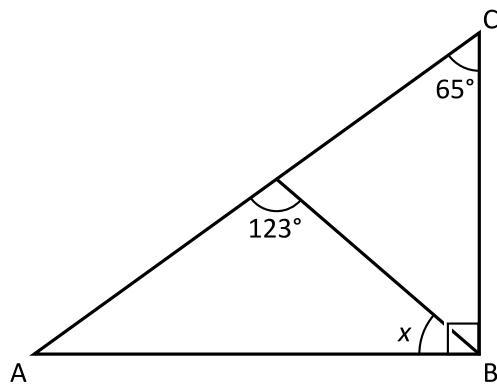
4. 60% av x är 39. Vad är x ?

- A 60
- B 65
- C 72
- D 78

5. Vilket svarsalternativ motsvarar $a(b + c) - b(a + c) + c(b - a)$?

- A 0
- B $ab - bc - ac$
- C $2(ab + ac + bc)$
- D $2c + bc - a$

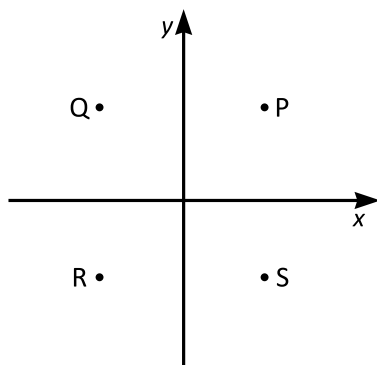
6. Hur stor är vinkeln x ?

- A 25°
- B 32°
- C 57°
- D 58°

7. $a > 0$
 $b < 0$

Vilken av punkterna i koordinatsystemet nedan kan ha koordinaterna (a^2b, ab^3) ?

- A P
B Q
C R
D S
8. En stängd låda med innermått $50\text{ cm} \times 54\text{ cm} \times 72\text{ cm}$ innehåller klossar med måtten $5\text{ cm} \times 6\text{ cm} \times 9\text{ cm}$. **Hur många klossar kan det som mest finnas i lådan?**
- A 270
B 500
C 650
D 720

9. $xy \neq 0$

Vilket svarsalternativ motsvarar $\frac{2xy(3xy + 15y)}{6xy^2}$?

A $x + 5$

B $3x + 15$

C $x + 15y$

D $\frac{2x^2y + 5}{2xy}$

10. För heltalen x , y och z gäller att $xyz = 12$ och att $0 < x < y < z$.
Vilket är det största möjliga värdet på $z - x$?

A 1

B 3

C 5

D 6

11. Laila har sex enfärgade kulor och tre lådor: A, B och C. I låda A finns det två röda och en vit kula. I låda B finns det en röd och två vita kulor. Låda C är tom. Laila plockar slumpmässigt en kula ur låda A och en kula ur låda B och lägger dem i låda C. Hur stor är då sannolikheten att alla tre lådorna innehåller en röd och en vit kula?

- A $\frac{1}{3}$
B $\frac{2}{3}$
C $\frac{1}{9}$
D $\frac{4}{9}$

12. Vilket svarsalternativ är lika med $2(2^5 + 2^5)$?

- A 2^6
B 2^7
C 2^{11}
D 2^{12}

13. $x - 5 = y + 5$
 $y = 0$

Kvantitet I: x

Kvantitet II: 0

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

14. J är det nionde jämna talet efter 15 och U är det sjunde udda talet efter 18.

Kvantitet I: $J - U$

Kvantitet II: 0

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

15. *Kvantitet I:* Medelvärdet av $\frac{1}{10}$ och $\frac{1}{5}$

Kvantitet II: $\frac{1}{7}$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

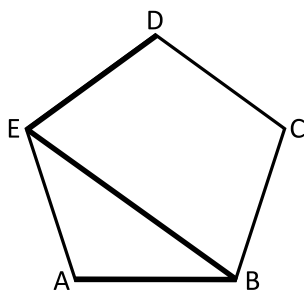
16. $a \leq -1$
 $b < 0$

Kvantitet I: $\frac{a}{b}$

Kvantitet II: 1

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

17. Omkretsen av den regelbundna femhörningen ABCDE är 75 cm.

Kvantitet I: Den sammanlagda längden av de tre sträckorna AB, BE och ED

Kvantitet II: 45 cm

- A I är större än II
B II är större än I
C I är lika med II
D informationen är otillräcklig
18. *Kvantitet I:* 50 procent av ett tal större än 1000
Kvantitet II: 75 procent av ett tal mindre än 800

- A I är större än II
B II är större än I
C I är lika med II
D informationen är otillräcklig

19. $\frac{3}{2} + \frac{x}{3} = 1$

Kvantitet I: x

Kvantitet II: $-\frac{1}{6}$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

20. Linjen L_1 går genom punkterna $(-1, 3)$ och $(1, 2)$. Linjen L_2 är vinkelrät mot L_1 och går genom origo.

Kvantitet I: Riktningskoefficienten för L_1

Kvantitet II: Riktningskoefficienten för L_2

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

21. Den rätvinkliga triangeln T har sidlängderna 3 cm, 4 cm och 5 cm. T har samma omkrets som kvadraten K.

Kvantitet I: Arealen av T

Kvantitet II: Arealen av K

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

22. *Kvantitet I:* $(x^4 + 1)(x^3 - x)$

Kvantitet II: $(x^5 + x)(x^2 - 1)$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

23. x är ett heltal. Vilket värde har x ?

(1) $x \geq 3$

(2) $x \leq 4$

Tillräcklig information för lösningen erhålls

A i (1) men ej i (2)

B i (2) men ej i (1)

C i (1) tillsammans med (2)

D i (1) och (2) var för sig

E ej genom de båda påståendena

24. Tre böcker ligger på ett bord. Hur många sidor har boken med minst antal sidor?

(1) De tre böckerna har sammanlagt 792 sidor. Boken med flest sidor har 348 sidor.

(2) Medelvärdet av antalet sidor i de tre böckerna är lika med antalet sidor i den bok som varken har störst eller minst antal sidor.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

A i (1) men ej i (2)

B i (2) men ej i (1)

C i (1) tillsammans med (2)

D i (1) och (2) var för sig

E ej genom de båda påståendena

25. Eva har fyra askar: en röd, en blå, en svart och en grå. En av askarna innehåller pärlor, en knappar, en paljetter och en limstift. Ingen ask är tom. **I vilken ask har Eva limstift?**

- (1) I den blå eller den grå asken finns det pärlor. Limstift finns inte i den röda asken.
 (2) I den svarta asken finns det paljetter. Limstift finns i den blå eller den grå asken.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
 B i (2) men ej i (1)
 C i (1) tillsammans med (2)
 D i (1) och (2) var för sig
 E ej genom de båda påståendena

26. Johan cyklar samma runda vid fem tillfällen. Hans medelhastighet varierar från gång till gång. **Hur lång är Johans cykelrunda?**

- (1) Johans medelhastighet för en cykelrunda är som lägst 15 km/h och som högst 25 km/h. Cykelrundan tar som minst 12 minuter och som mest 20 minuter.
 (2) Om man lägger ihop de fem cykelrundorna blir den sammanlagda tiden 75 minuter och medelhastigheten blir 20 km/h.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
 B i (2) men ej i (1)
 C i (1) tillsammans med (2)
 D i (1) och (2) var för sig
 E ej genom de båda påståendena

27. Nils spelar ett tv-spel där det finns stora och små monster. Vart och ett av monstren är antingen rött eller grönt. Nils besegrar sammanlagt 48 monster. **Hur många röda monster besegrar han?**

- (1) Nils besegrar 13 små gröna monster och 9 stora röda monster.
- (2) Av de 12 stora monster som Nils besegrar är tre fjärdedelar röda.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

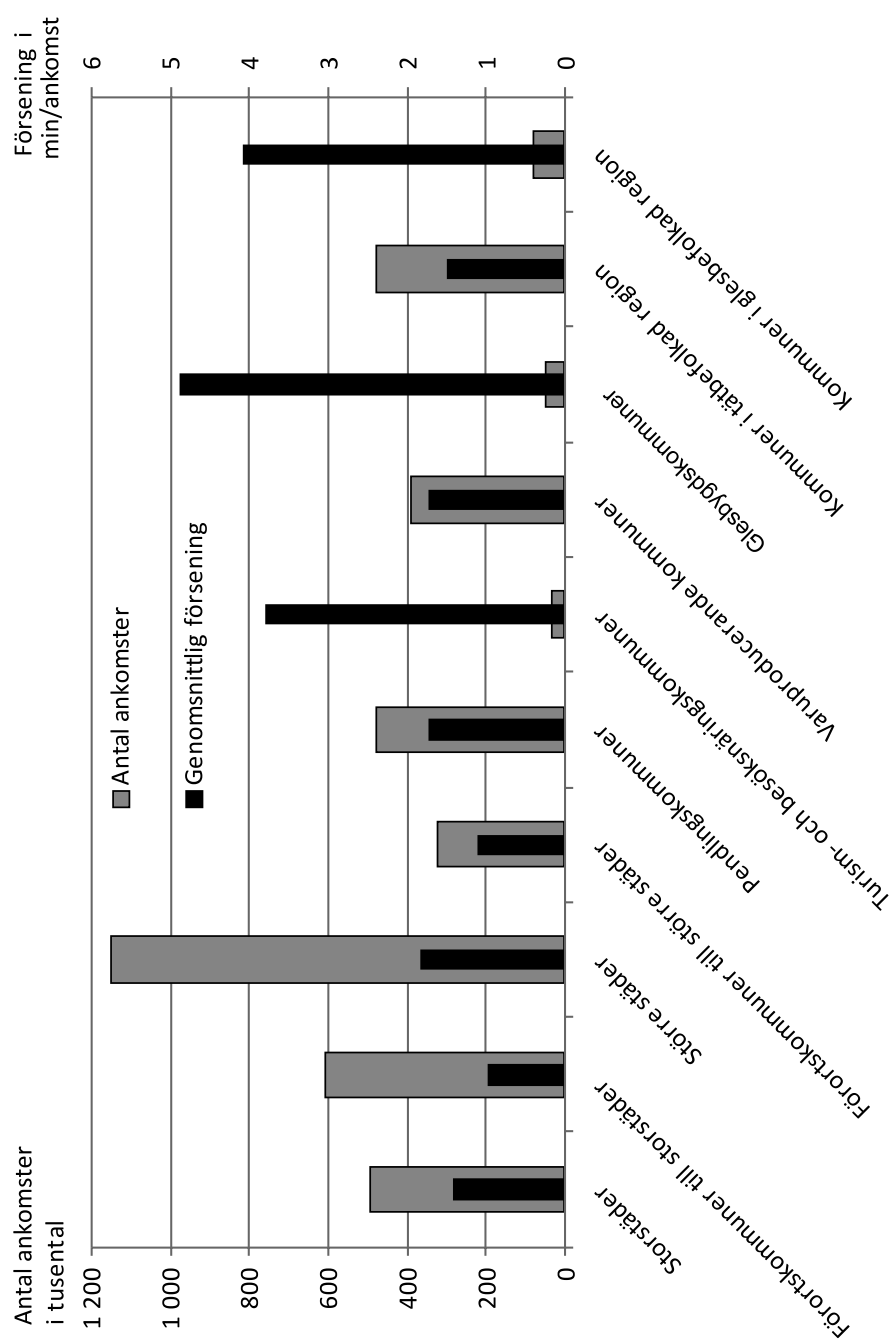
28. Fyra enfärgade brevlådor sitter på rad på en vägg. En är grön, en är röd, en är svart och en är vit. **Vilken färg har brevlådan längst till höger?**

- (1) Den gröna brevlådan sitter mitt emellan den svarta och den vita. Den svarta brevlådan sitter varken längst till höger eller längst till vänster.
- (2) Den röda brevlådan sitter längst till vänster. Om den svarta och den vita brevlådan skulle byta plats, så skulle den vita brevlådan hamna mitt emellan den röda och den gröna.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

Tågens ankomster och förseningar

Antalet tågankomster i tusental (vänster axel) samt genomsnittlig försening i minuter per ankomst (höger axel) under 2012, uppdelat enligt Sveriges kommuner och landstings¹ kommungruppsindelning.

¹ Organisationen bytte 2019 namn till Sveriges kommuner och regioner (SKR).

Uppgifter

29. Vilket av svarsförslagen anger de två kommungrupper som var mest lika varandra vad gäller antal tågankomster och genomsnittlig försening?
- A Storstäder och Kommuner i tätbefolkad region
 - B Förortskommuner till storstäder och Pendlingskommuner
 - C Pendlingskommuner och Varuproducerande kommuner
 - D Varuproducerande kommuner och Kommuner i tätbefolkad region
30. Hur många tågankomster finns redovisade för Förortskommuner till storstäder jämfört med Förortskommuner till större städer?
- A Hälften så många
 - B Lika många
 - C Dubbelt så många
 - D Tre gånger så många
31. Hur många minuter sammanlagt var de ankommande tågen försenade i Kommuner i glesbefolkad region?
- A 220 000 minuter
 - B 330 000 minuter
 - C 440 000 minuter
 - D 550 000 minuter

Specialistbevis för läkare

DTK

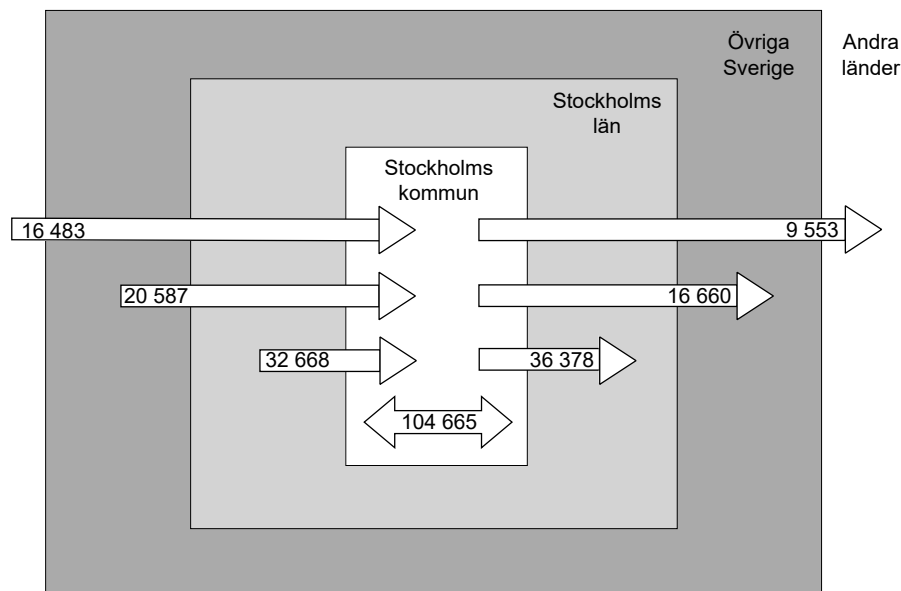
Antalet specialistbevis som fanns utfärdade för läkare inom opererande, invärtesmedicinska och barnmedicinska specialiteter 2009–2013 samt antalet specialistbevis därav som hörde till personer yngre än 65 år.

Specialitet	2009		2010		2011		2012		2013	
Läkarspecialiteter	Därav <65 år		Därav <65 år		Därav <65 år		Därav <65 år		Därav <65 år	
Opererande specialiteter										
Kirurgi	2 984	2 053	3 046	2 029	3 118	2 030	3 172	1 999	3 235	1 994
Ortopedi	1 933	1 561	2 008	1 587	2 081	1 600	2 147	1 610	2 208	1 614
Urologi	561	420	590	433	618	439	644	452	663	452
Barn- och ungdomskirurgi	180	131	181	125	190	127	188	120	190	116
Handkirurgi	162	135	168	137	173	138	179	143	189	148
Plastikkirurgi	269	202	286	217	293	219	303	226	318	238
Neurokirurgi	198	140	209	149	213	149	225	160	226	161
Thoraxkirurgi	235	185	241	184	244	188	251	188	254	188
Anestesi och intensivvård	2 601	2 178	2 683	2 209	2 788	2 255	2 872	2 281	2 987	2 320
Obstetrik och gynekologi	2 244	1 611	2 305	1 602	2 364	1 589	2 402	1 552	2 466	1 541
Gynekologisk onkologi	109	76	110	77	113	72	118	72	118	71
Öron-, näs- och halssjukdomar	1 047	771	1 063	764	1 096	767	1 108	743	1 130	740
Röst- och talrubbningar	34	24	33	23	30	20	30	20	33	23
Hörselrubbningar	107	77	108	72	108	68	111	62	115	64
Ögonsjukdomar	1 167	848	1 198	845	1 227	843	1 266	846	1 291	841
Summa	13 831	10 412	14 229	10 453	14 656	10 504	15 016	10 474	15 423	10 511
Invärtesmedicinska specialiteter										
Intermedicin	5 264	3 844	5 419	3 892	5 603	3 962	5 783	4 012	5 940	4 061
Kardiologi	1 280	986	1 331	1 019	1 388	1 064	1 455	1 109	1 548	1 175
Medicinsk gastroenterologi och hepatologi	399	344	417	349	435	357	446	359	472	377
Endokrinologi och diabetologi	376	292	390	294	412	308	429	314	452	331
Medicinska njursjukdomar	380	313	393	318	419	331	438	332	452	335
Lungsjukdomar	510	379	516	379	532	380	554	389	575	392
Hematologi	328	270	345	279	360	289	373	291	392	305
Allergisjukdomar	189	123	193	120	198	118	202	119	210	118
Reumatologi	441	356	454	363	464	360	488	364	505	359
Yrkes- och miljömedicin	142	101	146	101	145	94	148	92	154	91
Geriatrisk	1 100	801	1 120	796	1 143	785	1 167	777	1 189	764
Summa	10 409	7 809	10 724	7 910	11 099	8 048	11 483	8 158	11 889	8 308
Barnmedicinska specialiteter										
Barn- och ungdomsmedicin	2 251	1 608	2 329	1 621	2 403	1 631	2 456	1 618	2 538	1 631
Barn- och ungdomsallergologi	123	83	131	81	135	83	145	88	159	97
Barn- och ungdomsneurologi med habilitering	140	113	148	115	155	118	167	122	176	124
Barn- och ungdomskardiologi	51	41	55	43	60	47	62	47	69	52
Neonatologi	150	144	158	147	170	155	178	159	204	174
Summa	2 715	1 989	2 821	2 007	2 923	2 034	3 008	2 034	3 146	2 078

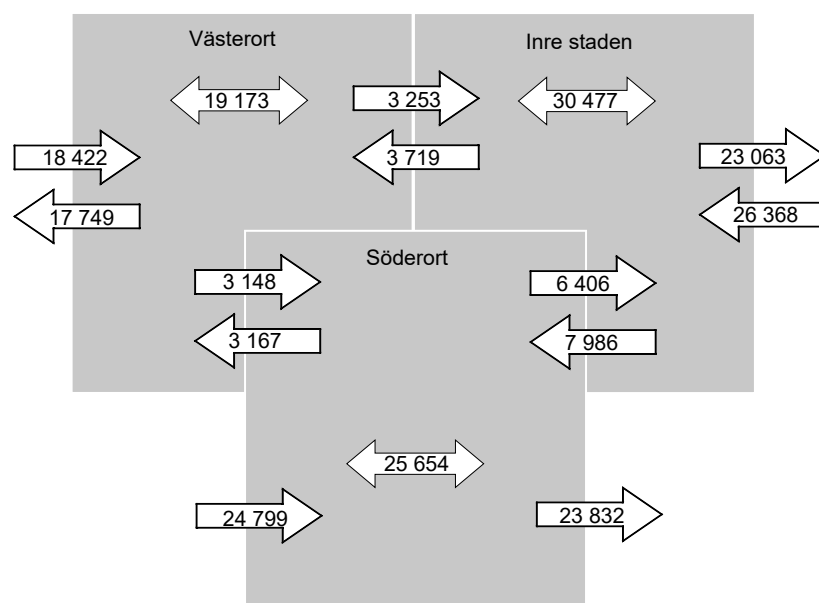
Uppgifter

32. Vilket svarsförslag beskriver bäst förhållandet mellan opererande, invärtesmedicinska och barnmedicinska specialiteter vad gäller det totala antalet specialistbevis 2012?
- A 5:3:1
 - B 5:4:1
 - C 6:4:1
 - D 6:5:1
33. Identifiera de tre specialiteterna inom invärtesmedicin med flest utfärdade specialistbevis 2011. Hur stor andel utgjorde dessa av det totala antalet specialistbevis inom invärtesmedicin samma år?
- A 55 procent
 - B 65 procent
 - C 75 procent
 - D 85 procent
34. Vilken opererande specialitet hade 2010 flest specialistbevis som hörde till personer som var 65 år eller äldre?
- A Kirurgi
 - B Ortopedi
 - C Anestesi och intensivvård
 - D Obstetrik och gynekologi

Flyttmönster i Stockholm

Antalet personer som flyttade till, från och inom Stockholms kommun 2015. Dessutom redovisas varifrån de inflyttade kom och vart de utflyttade tog vägen.

Antalet personer som flyttade till, från, mellan och inom tre olika delar av Stockholms kommun 2015.

Västerort

Bromma
Hässelby
Spånga
Vällingby
Västerled
Kista

Inre staden

Gamla stan + city
Kungsholmsområdet
Södermalmsområdet
Vasastadsområdet
Östermalmsområdet

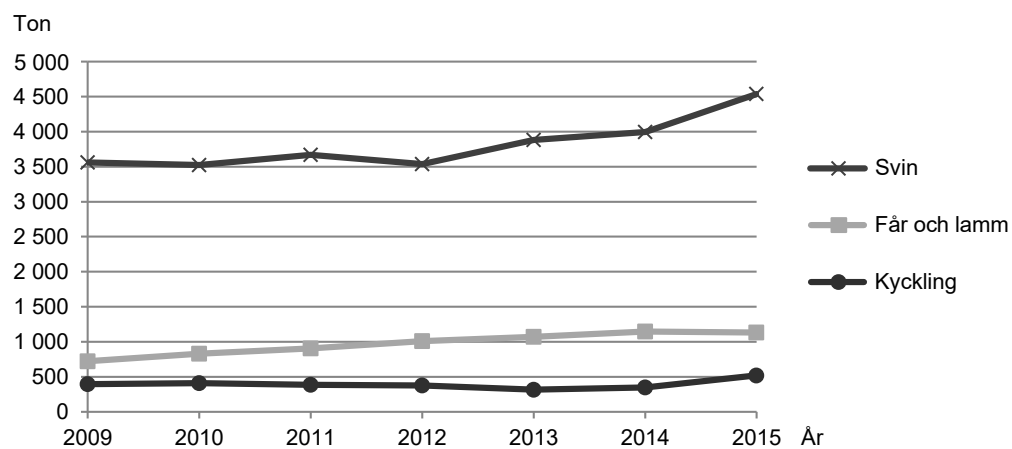
Söderort

Brännkyrka
Enskede
Farsta
Hägersten
Skarpnäck
Skärholmen
Vantör

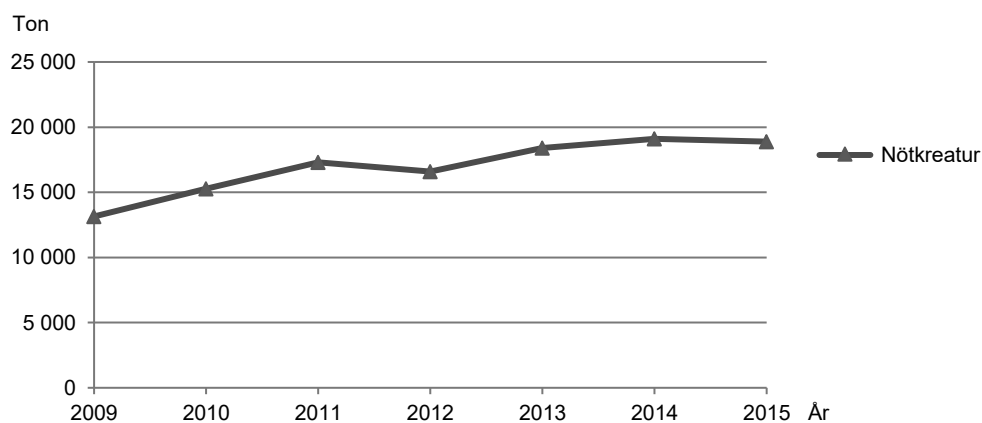
Uppgifter

- 35. Hur stort var antalet personer som flyttade inom Västerort jämfört med antalet som flyttade från Söderort till Västerort?**
- A Fyra gånger så stort
 - B Fem gånger så stort
 - C Sex gånger så stort
 - D Sju gånger så stort
- 36. Hur många fler flyttade inom Stockholms kommun än till Stockholms kommun?**
- A 34 927
 - B 35 619
 - C 37 247
 - D 42 074
- 37. Vad blir flyttnettot om man räknar antalet personer som flyttade till Söderort och tar bort antalet som flyttade från Söderort?**
- A -2 168
 - B -967
 - C +1 561
 - D +2 528

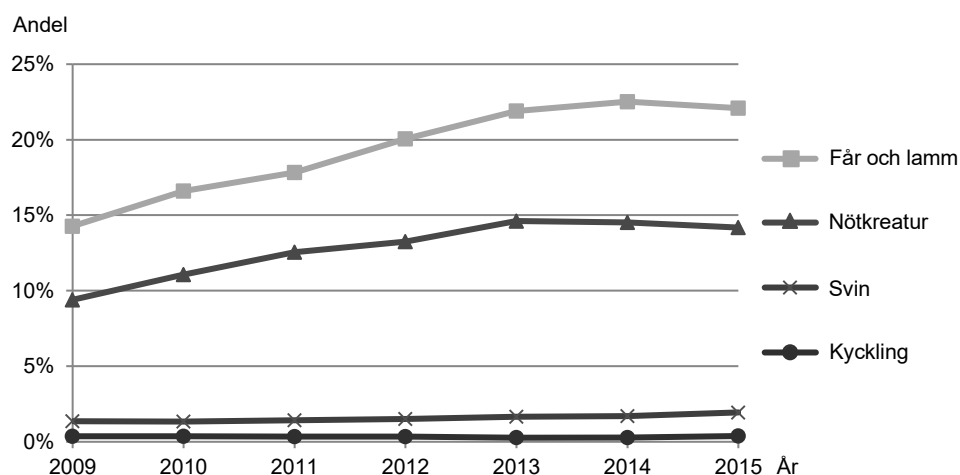
Ekologisk animalieproduktion i Sverige

Slakten av ekologiskt uppfödda svin, får och lamm samt kyckling 2009–2015 angiven i ton.

Slakten av ekologiskt uppfödda nötkreatur 2009–2015 angiven i ton.

Andelen av den totala slakten av respektive djurslag som utgjordes av ekologiskt uppfödda djur, baserat på vikt.

Uppgifter

38. Studera de olika djurslagen med avseende på hur stor andel av den totala slakten som utgjordes av ekologiskt uppfödda djur. **Hur stor var den största noterade ökningen av denna andel om man jämför 2009 och 2015?**
- A 5 procentenheter
 - B 8 procentenheter
 - C 55 procentenheter
 - D 75 procentenheter
39. **Hur stor andel av slakten av de redovisade ekologiskt uppfödda djurslagen 2014 utgjorde slakten av svin?**
- A $1/6$
 - B $1/4$
 - C $1/3$
 - D $2/5$
40. Slakten av ekologiskt uppfödda får och lamm utgör en mindre andel av den totala slakten av får och lamm. **Hur stor var den totala slakten av får och lamm 2012?**
- A 1 000 ton
 - B 2 000 ton
 - C 4 000 ton
 - D 5 000 ton

2024-04-13

Högskoleprovet

Provpass 4

- Du måste fylla i dina svar i svarshäftet **innan** provtiden är slut.
- Följ instruktionerna i svarshäftet.
- Du får använda provhäftet som kladdpapper.
- Fyll alltid i ett svar för varje uppgift. Du får inte minuspoäng om du svarar fel.
- På nästa sida börjar provet, som innehåller 40 uppgifter.
- Provtiden är **55 minuter**.

Verbal del

Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är ORD (ordförståelse), LÄS (svensk läsförståelse), MEK (meningskomplettering) och ELF (engelsk läsförståelse). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
ORD	10	1–10	3 minuter
LÄS	10	11–20	22 minuter
MEK	10	21–30	8 minuter
ELF	10	31–40	22 minuter

Börja inte med provet förrän provledaren säger till.

Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

1. försegla

- A upphöra
- B avsluta
- C undersöka
- D avgöra
- E omringa

2. autodidakt

- A pålitlig person
- B mäktig person
- C egoistisk person
- D inbunden person
- E självlärd person

3. gentemot

- A nära intill
- B bortsett från
- C som alternativ till
- D med tanke på
- E i förhållande till

4. utarmad

- A fri
- B farlig
- C förlamad
- D fattig
- E feg

5. axplock

- A slumpartat urval
- B enformigt arbete
- C förstahandsval
- D kvalificerad gissning
- E stor noggrannhet

6. exceptionell

- A nyanserad
- B högtidlig
- C sällsynt
- D överdriven
- E uttrycksfull

7. tillkännage

- A anropa
- B meddela
- C besvara
- D instämma
- E efterfråga

8. appell

- A löfte
- B misstanke
- C vädjan
- D övertygelse
- E intryck

9. intrikat

- A invecklad
- B intensiv
- C inställsam
- D intressant
- E inåtvänd

10. debacle

- A klarhet
- B omröstning
- C misslyckande
- D tillfällighet
- E förbättring

Erinran till redovisningskonsult

Referat av disciplinnämndens ärende med dnr 2/2011, beslut meddelat 23 maj 2011.

NN är ensam styrelseledamot i ett bolag som bedriver redovisningsverksamhet. NN är medlem i FAR och auktoriserad redovisningskonsult.

FAR:s kvalitetsnämnd för redovisningsverksamhet har anmält NN till FAR:s disciplinnämnd. Skälet till detta är att kvalitetsnämnden konstaterat att årsredovisning för hans bolag vid upprepade tillfällen överlämnats till bolagets revisor efter den i lagen angivna tidpunkten.

Kvalitetsnämnden har lämnat in bolagets årsredovisningshandlingar för räkenskapsåren 2006/2007, 2007/2008 och 2008/2009.

NN har yttrat sig över anmälan och bland annat anfört följande. Han bedriver sedan 1986 en egen redovisningsbyrå med några anställda. Företaget har under de två-tre senaste åren expanderat kraftigt samtidigt som NN arbetat med sin egen yrkesutveckling, vilken resulterat i medlemskapet i FAR som auktoriserad redovisningskonsult. Dessa förhållanden har medfört en kraftig anhopning av utvecklings- och arbetsuppgifter för honom

personligen, vilket i sin tur inneburit eftersläpningar i årsredovisningsarbetet. Den löpande redovisningen i bolaget har hela tiden skötts dagligen genom anställd personal.

NN har framhållit att bolaget numera har förstärkt sina interna resurser och att de brister i den egna redovisningen som framkommit i kvalitetskontrollen snart kommer att vara åtgärdade.

Disciplinnämnden meddelade NN en erinran med följande motivering:

Anmälan avser redovisningen i NN:s egen verksamhet och alltså inte hans uppdragsverksamhet. Enligt disciplinnämndens uppfattning är försummelserna, låt vara upprepade, inte av sådan art att det finns anledning att utsluta NN ur FAR. Det får dock anses anmärkningsvärt att en redovisningskonsult inte följer gällande bestämmelser beträffande årsredovisningen i sitt eget aktiebolag. Vad NN har anfört om orsakerna till förseningarna innebär inte att han kan undgå disciplinär åtgärd. Disciplinnämnden finner att erinran är en tillräcklig åtgärd.

FAR = branschorganisationen för revisorer och rådgivare

Uppgifter

11. Vilken orsak till problemen med årsredovisningarna framhölls av NN?

- A Att företaget hade haft brist på redovisningsansvarig personal.
- B Att kommunikationen hade brustit mellan den redovisningsansvarige och revisorn.
- C Att den redovisningsansvariges arbetsbörda hade varit för stor.
- D Att redovisningsansvaret hade hanterats provisoriskt dag för dag.

12. Vad uppmärksammade disciplinnämnden särskilt i sin bedömning av ärendet, enligt texten?

- A Att NN inte hade insett att försummelserna var ett lagbrott.
- B Att NN hade varit försumlig inom sitt eget yrkesområde.
- C Att NN inte hade vidtagit några åtgärder mot försummelserna.
- D Att NN hade varit medveten om sina försummelser.

Akademiskt skrivande

År 2015 utkom antologin *The future of scholarly writing* i vilken 17 skribenter från många olika amerikanska universitet frågar sig hur de som samhällsvetare och humanister bättre ska kunna kommunicera dels med varandra, dels med en större allmänhet. Samtidigt som de sinsemellan är mycket olika är de alla eniga om att det inte (så som en del anser) ska göras genom att närma sig naturvetenskapen och bolla med data, diagram och termer som "prefrontala cortex". Snarare gäller det att utnyttja sin främsta resurs, sin språkliga känslighet, utan att behöva dra en skarp gräns mellan att å ena sidan framföra argument, göra en tolkning eller presentera en analys och å andra sidan gestalta med mer skönlitterära medel.

Vi har alla fått lära oss att vetenskap förutsätter personlighet och objektivitet. Vad det innebär tydliggjorde min favorit sociolog Arlie Russell Hochschild redan 1983 i boken *The managed heart. The commercialization of human feeling*. Hon beskriver hur man vid de första obduktioner som unga läkarstudenter deltar i försöker minimera det känslomässiga obehaget genom att täcka över ansikte och könsorgan, ibland också händerna, på liket och därmed avpersonalisera det. Sedan drar hon en parallell till det vetenskapliga skrivandet. Vetenskapligt skrivande har, menar hon, en likartad funktion: "Det är en utvidgad form för institutionell kontroll av känslor. Den flitiga användningen av passiva verbformer, undvikandet av ordet 'jag', förkärleken för latiniserade substantiv och det abstrakta framför det konkreta är drag som distanserar läsaren från ämnet och stänger känslorna ute. För att framstå som vetenskapliga måste skribenterna följa konventioner som hämmar det känslomässiga engagemanget. Det finns skäl till att man skriver 'illa'."

Akademiker kan mycket väl förhålla sig självironiskt till det akademiska språket. University of Chicago har en "virtuell akademiker" som riktar sig till lärare och doktorander med tjänsten "Veckans mening". "Skriv din egen mening!" lyder uppmaningen. "Eller är du för lat för att göra det själv? Den virtuella akademikern kan göra det åt dig!" Instruktionerna är enkla. Man går in på nätet, väljer ett ord eller uttryck från var och en av fyra listor och klickar: "Skriv den!" Angelika Bammer, professor i tvärvetenskaplig humaniora och komparativ litteratur, valde en dag "lingvistisk transparens", "postkapitalistisk hegemoni", "konstruktion" och "epistemologi", klickade och fick meningen: "Den postkapitalistiska hegemonins epistemologi kan förstås som en konstruktion av lingvistisk transparens." Hon fick också några uppmuntrande ord på vägen. "Din övertygande behandling av den post-

kapitalistiska hegemonins epistemologi kommer att få många efterföljare."

Vetenskaplig jargong är ändå långtifrån det enda problemet. Nästan lika illa är det när orden mestadels är hämtade från vardagsspråket men meningarna har krånglats till för att verka mer vetenskapliga. Mitt älsklingsexempel är: "Primärgruppen är ojämställdhetens viktigaste grund till kvinnans nackdel." Vad betyder det? Väl inget märkvärdigare än att det är i familjen som kvinnan riskerar att bli berövad jämställdhet?

Men om man som akademiker vill skriva på andra sätt handlar det inte bara om språket. Det handlar lika ofta om att vilja bryta sig ur vad Hochschild kallar en "institutionell kontroll av känslor". Man kan vilja få utrymme för det personliga, förmedla sitt engagemang, sin entusiasm för sitt ämne, man kan vilja ge plats åt det sinnliga. Man kan helt enkelt vilja få skriva mer essäistiskt.

I Finland är essäistik en stolt tradition som lockat många akademiker, bland dem filosofen Georg Henrik von Wright (vars bok *Vetenskapen och förnuftet* från 1986 fick stor uppmärksamhet även i Sverige), och som fortfarande har många utövare och läsare. Den som för mig bäst symboliserar vad det essäistiska står för är Emil Zilliacus, professor i grekisk och romersk litteratur. Under det tidiga 1900-talet började han skriva om Odysseus hemresa från trojanska kriget till sitt eget Ithaka. En av de grekiska öar han besökte var Korfu, som ofta identifierats som *Odysséens* Skheria, den ö där Odysseus efter sitt skeppsbrott ska ha drivit i land. För Zilliacus var det inte nog att se Skheria, han lät sig ros ut från kusten och kastade sig i havet, han ville själv driva i land, han ville på sin egen kropp uppleva hur det kunde ha känts för den skeppsbrutne Odysseus. Hans förhållnings-sätt var sant essäistiskt. Han satsade, han var inte rädd för att sätta sig själv på spel.

Han förstod också att essäistiskt skrivande inte bara har med intellektet att göra, att också sinnena och känslorna behöver mobiliseras. Kanske tänkte han rentav som en modern filosof, den amerikanska nyaristotelikern Martha Nussbaum, att det inte finns något motsatsförhållande mellan tanke och känsla, att de snarare är två sidor av samma mynt. *Båda* är kunskapsinstrument.

Att jag själv dragits till essäistiken beror ändå inte bara – kanske inte ens i första hand – på att den ger utrymme åt både känsla och kropp, utan i lika hög grad på att den gynnar det konkreta, detaljen eller den åskådliga anekdoten. Om vi får veta att 700 000 brittiska soldater stupade i första världskriget är det bara en statistisk uppgift, men hur det verkligen upplevdes förmedlas ypperligt i en episod i Virginia Nicholsons bok *Singled out. How two*

million women survived without men after the First World War: "En dag år 1917 sammankallades avgångsklassen i en flickskola i Bournemouth högtidligen av den kvinnliga rektorn. Rektorn blickade ut över skaran, där de flesta var sorggladda eftersom de hade förlorat åtminstone en nära anhörig i kriget, och så sade hon: 'Jag har kommit för att meddela er något fruktansvärt. Det är bara en av tio bland er som kan hoppas på att nånsin bli gift. Det är inte en gissning, det är statistik. Nästan alla de män som hade kunnat gifta sig med er har stupat. Ni får bana er väg i livet så gott ni kan. Kriget har öppnat nya dörrar för kvinnor, men det kommer att finnas många fördomar. Ni får lov att sträva, ni får lov att kämpa'."

Det är en anekdot med många dimensioner. Rektorns ord drabbar – ganska brutalt, måste man säga – unga kvinnor som redan drabbats av kriget med insikten att de kommer att drabbas ytterligare, men samtidigt pekar de framåt mot det som brukar kallas 1920-talets nya kvinna.

Essäisten är alltid inställd på att kommunicera. Essäisten talar inte nödvändigtvis i jagform men finns ändå där som ett jag, en röst, som talar till läsaren, som bryr sig om läsaren, vill gå i dialog med läsaren. Vetenskapligt skrivande är oironiskt. Först säger man vad man vill säga, sedan säger man det, sedan säger man att man sagt det.

Den essäistiska texten kan tillåta sig en gnutta lekfullhet. Det betyder inte att den populariserar, snarare följer den det motto för företaget Deloitte Touche som jag för många år sedan såg på en annonspelare: "We don't make the complex simple, we make it understandable." Den är inte tesdrivande, den är ofta prövande, undersökande, den kan tillåta sig utvecklingar, den strävar inte efter att täppa till varje lucka i resonemangen för den räknar inte med den felfinnande opponenter, utan med en välvilligt intresserad läsare som kan associera vidare.

Någon gnutta av samma tillit kunde kanske få plats också i det vetenskapliga skrivandet?

MERETE MAZZARELLA

Uppgifter

13. Vilket problem framhåller textförfattaren beträffande det etablerade sättet att skriva akademiskt?

- A Att forskare får lägga orimligt mycket tid på att lära sig det vetenskapliga skrivsättet.
- B Att idealen som vägleder forskares sätt att skriva inte längre belönas inom akademien.
- C Att den språkliga utformningen inte följer vetenskapens principer för objektivitet.
- D Att den vetenskapliga stilens krav begränsar textens förmåga att kommunicera med omvärlden.

14. Om vi följer textens resonemang, vilket är då det mest rimliga sättet att förstå den "virtuella akademikers" meningar?

- A Som humoristiska men avskräckande exempel.
- B Som dräpande men ofarliga normbrott.
- C Som lättsamma försök att presentera nya idéer.
- D Som underhållande bevis på språkets oändliga mångfald.

15. Textförfattaren ifrågasätter något som hon anser vara en etablerad men förenklad sanning. Vad?

- A Att vetenskapliga framsteg väcker känslomässigt engagemang.
- B Att riktig vetenskap utesluter ett subjektivt förhållningssätt.
- C Att gestaltning gör vetenskaplig argumentation mer övertygande.
- D Att riktig vetenskap alltid har essäistiska inslag.

16. Vilken kvalitet hos essän vill textförfattaren framför allt betona med exemplet ur Virginia Nicholsons bok *Singled out*?

- A Essäns tidlösa karaktär.
- B Essäns förmåga till konkretion.
- C Essäns självreflekterande karaktär.
- D Essäns förmåga till övertalning.

Nya yrken

I tider av stora samhällsförändringar skapar människor ofta nya sätt att försörja sig. Det är just därför som historiker och arkeologer brukar indela mänsklighetens historia utifrån vad den huvudsakliga försörjningskällan varit; så betecknar till exempel ”den neolitiska revolutionen” jordbruksarbetets genomslag på bred front.

Även den tidigmoderna perioden (cirka 1500 till 1800) såg en rad nya försörjningskällor födas. I Natasha Kordas bok *Labors lost. Women's work and the early modern English stage* ges en fascinerande inblick i hur det manliga skådespelaryrket föddes och professionaliserades i England omkring år 1600. Samtidigt belyser Korda hur flera andra yrken också etablerades vid denna tid. Många av dem var kvinnoyrken. Men framför allt visar författaren hur motståndet mot skådespeleri, lyxvaror och annat som ansågs vara nytt färgade uppfattningarna om vad som var manligt respektive kvinnligt, och vilka konsekvenser detta har fått för vår bild av en person som befann sig mitt i denna omvälvande tid, nämligen Shakespeare. Dennes verk står i och för sig inte i centrum för analysen, men Korda, som är professor i engelska vid Wesleyan University, bidrar ändå till att ge Shakespeares texter en ny och djupare klangbotten.

1500- och 1600-talets England var fortfarande präglad av jordbruk, skråhantverk och reglerad handel. Men det var samtidigt den plats där nya konsumtionsvanor fick fäste och nya konsumtionsvaror började bjudas ut, den plats där det moderna samhället och den moderna människan uppstod. Många av dessa nyheter kan knytas just till teaterhusen i London. Det var här som de nyskrivna skådespelen uppfördes, det var för teatern som rekvisita och paljettbeprydda scenkläder skapades, det var på teatern man kunde se högre ståndspersoner visa upp sina raffinerade spetskragar och spetsmanschetter, och det var här som högljutt ropande gatuförsäljerskor bjöd ut sina matvaror, drycker och godsaker. Människor kunde nu försörja sig på sätt som tidigare inte varit möjliga: genom att tvätta och stärka ömtåliga spetsar, genom att låna ut pengar mot ränta till teaterproducenterna, genom att sälja nya matvaror på gatorna, och genom att stå på scenen och ”apa sig”. Det var en omvälvande tid, lika omvälvande som vår egen där vi också ser nya försörjningskällor och yrkestitlar födas. Vi behöver bara tänka på vad någon på 1950-talet skulle ha sagt om arbeten som webbansvarig eller dataspeleskonstruktör!

1500-talets nya försörjningsmöjligheter omfattades inte av de traditionella skråna, som fanns inte bara i England utan runtom i Europas städer. Ännu viktigare var att dessa nya yrken inte ansågs hedervärda utan snarare föraktliga. Rekvisita var, menade många, inget annat än

förfalskade varor, och stärkta kragar uppfattades som främmande och onödiga – kanske därför att de tillverkades av invandrarkvinnor från Holland. Gatuförsäljerskor nas tjut ansågs utgöra illegitima försäljningsmetoder som inkräktade på skrånas områden genom att utsätta deras varor för konkurrens. Följaktligen förtalades de nya försörjningskällorna på olika sätt, bland annat i ekivoka grafiska blad.

Många av de nya yrkena var dock förutsättningar för teaterlivets enastående blomstring under denna tid, och de innehades, väl att märka, nästan uteslutande av kvinnor. Inte minst viktiga var de kvinnliga kreditgivarna, som investerade i teaterhus och pjäsförfattare. Korda lyfter här fram hur Shakespeare framställer Portia (i *Köpmannen i Venedig*) som en professionell penningutlånerska, som till skillnad mot Shylock är extremt noggrann med sina affärer. Portia får förkroppsliga den nya form av bokföring som började användas vid denna tid, liksom protestantiska ideal som noggrannhet och exakt-het. Men att dessa nya kvinnoarbeten var viktiga betyder inte att de erkändes som viktiga – tvärtom. Framför allt erkände skådespelarbranschen inte sin egen likhet med de kvinnliga yrkesutövarna, eftersom den var inblandad i en kamp om det egna yrkets heder.

Om skådespelare sades nämligen att de ”lekte” snarare än arbetade, och att de var lata, eftersom de undvek hederligt arbete. En skådespelare ansågs sälja något som var fiktivt och därmed falskt. En skådespelare låtsades vara någon han inte var, och han var i så måtto lik den (kvinna) som tillverkade scenrekvisita. En skådespelare skrek och gjorde sig till, precis som en gatuförsäljerska. Just på grund av alla dessa besvärande likheter ansträngde sig skådespelare och pjäsförfattare för att på alla sätt distansera sig från de obehagliga men framgångsrika kvinnorna. En nutida sociolog skulle ha sagt att skådespelarna ägnade sig åt professionaliseringsstrategier, på ungefär samma sätt som 1700- och 1800-talets läkare försökte markera skillnaden mellan sig och kloka gum-mor eller kvacksalvare.

Korda visar att skådespelarna, som alla var män, på olika sätt dolde likheten och markerade olikheten mellan sig själva och dessa kvinnor som myllrade kring teaterhusen. Detta markerande av olikhet kopplad till kön är just det man menar när man säger att genus skapas av människor i konkreta situationer. Att genus i så hög grad konstruerades på och runt den elisabetanska scenen är intressant av flera skäl. För det första har Shakespeares dramer ofta beskrivits som renodlat manliga produkter: författaren var man och skådespelarna var män – även de som gjorde kvinnorollerna. Korda visar häremot att

arbetande kvinnor var intensivt närvarande i kulisserna, och att det i vissa fall var de som möjliggjorde teatern (genom sina lån). För det andra genomsyrades teaterlivet och dramerna av föreställningar om kvinnor och kvinnlighet, och de flätades samman med föreställningar om manlighet och vad ett hedervärt arbete bestod i. Om vi inte förmår uppfatta dessa nyanser, missar vi något viktigt. För det tredje visar Korda hur ett framgångsrikt professionaliseringsarbete från teatermännens sida bidragit till att sudda ut det kvinnliga arbetet ur historiskrivningen. Shakespeare och den elisabetanska teatern var beroende av kvinnors arbete, samtidigt som de framgångsrikt dölde betydelsen av detta arbete.

En utbredd tveksamhet inför det konstgjorda och påhittade gjorde att människor som försörjde sig genom att

utnyttja behovet av det konstgjorda och påhittade uppfattades som dubiösa i det dåtida samhället. Detta skapade en kulturell dynamik, genom vilken "det manliga" och "det kvinnliga" fick nya och delvis paradoxala innebörder. Det finns mycket som talar för att samma dynamik var verksam även i fråga om andra arbetsformer som uppstod under denna tid. Det faktum att vi idag tänker på fogdar, tulltjänstemän och räntmästare som manliga yrken beror inte bara på att de ofta innehades av män utan även på att de på ett tidigt stadium färgades som "manliga". Kordas insats består i att skickligt ha frilagt ett exempel på en sådan process.

MARIA ÅGREN

Uppgifter

17. Vilken roll spelade teatern för etableringen av de nya yrkena, enligt texten?

- A Teaterverksamheten skapade behov som tillgodosågs genom de nya yrkena.
- B Det var på teaterscenerna som de nya yrkena först framträdde för allmänheten.
- C Teatern och de nya yrkena förenades i kampen mot de etablerade skråna.
- D Det var tack vare teaterns popularitet som de nya yrkena till slut accepterades.

18. Vad var enligt texten en anledning till att skådespelaryrket och de nya yrkena ifrågasattes?

- A Allt lustfyllt ansågs strida mot det protestantiska idealet.
- B Den rådande tidsandan såg ner på det konstlade och tillgjorda.
- C Männen befarade att deras yrken skulle övertas av de framgångsrika kvinnorna.
- D Det ansågs fel att synliggöra det kvinnliga, såväl på som utanför teatern.

19. Vad var enligt texten utmärkande för den elisabetanska teaterns professionaliseringsarbete?

- A Behovet att uppfattas som modern.
- B Smutskastningen av traditionella försörjningsätt.
- C Betoningen av de egna styrkorna för att säkra framgång.
- D Markerandet av skillnader mellan sig själv och andra.

20. Vad framstår som en viktig poäng i Natasha Kordas bok?

- A Att den elisabetanska teaterns kvinnor bedrev en tidig rättighetskamp.
- B Att den elisabetanska teaterscenen skildrade osedda kvinnors livsvillkor.
- C Att den elisabetanska teaterns nya yrken stärkte kvinnors ställning i samhället.
- D Att det elisabetanska teaterlivet byggde på osynligt kvinnoarbete.

21. Björnar är allätare, med undantag för jättepandan, som nästan _____ lever av bambuskott.
- A avgörande
 - B förbehållslöst
 - C uteslutande
 - D oavbrutet
22. En grundläggande förutsättning för att en _____ försöksverksamhet ska _____ är att regelverket inte lägger hinder i vägen.
- A ändamålsenlig – komma till stånd
 - B betryggande – ta till orda
 - C lagstadgad – äga sin riktighet
 - D framgångsrik – gå om intet
23. Historiskt har läkemedel huvudsakligen _____ på naturprodukter, främst medicinalväxter, men många framställs numera _____. Läkemedel kan också framställas genom att man utgår från en naturlig substans som _____.
- A baserats – syntetiskt – modifieras
 - B tillverkats – industriellt – stabiliseras
 - C grundlagts – kemiskt – extraheras
 - D skapats – artificiellt – steriliseras
24. När filosofen Renata Salecl skulle köpa ost i en delikatessbutik drabbades hon av beslutsångest. Utbudet var enormt och butiksinnehavarens råd hjälpte _____. Det berättar Salecl i sin bok *Valfrihetens tyranni*.
- A på måfå
 - B dito
 - C till nöds
 - D föga

25. Skogshögskolan är väl anpassad till _____ och smyger sig upp i slänten vid skogsbrynet. Byggnadens storlek blir _____ först när man går in genom entrén.
- A scenografin – märkvärdig
 - B geologin – uppmärksammas
 - C topografin – märkbar
 - D ekologin – anmärkningsvärd
26. PISA-rapporten, en av världens största elevstudier, både politiseras och haussas upp i nyhetsartiklar och på opinionssidor. I en studie från Södertörns högskola framkommer hur PISA har blivit ett _____ i den politiska debatten.
- A vågspel
 - B långskott
 - C slagträ
 - D lyckokast
27. Fysikernas beskrivning av materien, inbegripet våra hjärnor, handlar enbart om _____ mätbara egenskaper. Ändå kan vi känna doften av en ros. Det mjuka organet inne i skallen rymmer en hel värld av _____ upplevelser som bara är tillgängliga från insidan.
- A distinkt – diffusa
 - B autentiskt – skenbara
 - C faktiskt – fiktiva
 - D objektivt – subjektiva
28. Liberalismen är fast _____ i ett antal individuella rättigheter och ett tydligt frihetsideal. Det handlar om rätten att säga och tycka vad man vill, rätten till personlig _____, rätten att starta föreningar, driva organisationer och bekänna sig till den _____ man föredrar.
- A insatt – framgång – åsikt
 - B rotad – integritet – religion
 - C säkrad – egendom – klass
 - D övertygad – utveckling – etnicitet

29. Med hjälp av ögonbottenfotografering kan man se om en person har _____, det som i vardagligt tal kallas grön starr.
- A artros
 - B glaukom
 - C afasi
 - D psoriasis
30. De nya idéerna orsakade _____ bland det egna partiets _____ och fick därför tonas ner så till den milda grad att det slutgiltiga programmet var lika upphetsande som *Sjörapporten* en stilla sommardag.
- A bifall – vapendragare
 - B ramaskri – gräsrötter
 - C hurrarop – påhejare
 - D klagovisor – visselblåsare

2024-04-13

Högskoleprovet

Provpass 5

- Du måste fylla i dina svar i svarshäftet **innan** provtiden är slut.
- Följ instruktionerna i svarshäftet.
- Du får använda provhäftet som kladdpapper.
- Fyll alltid i ett svar för varje uppgift. Du får inte minuspoäng om du svarar fel.
- På nästa sida börjar provet, som innehåller 40 uppgifter.
- Provtiden är **55 minuter**.

Kvantitativ del

Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är XYZ (matematisk problemlösning), KVA (kvantitativa jämförelser), NOG (kvantitativa resonemang) och DTK (diagram, tabeller och kartor). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
XYZ	12	1–12	12 minuter
KVA	10	13–22	10 minuter
NOG	6	23–28	10 minuter
DTK	12	29–40	23 minuter

Börja inte med provet förrän provledaren säger till.

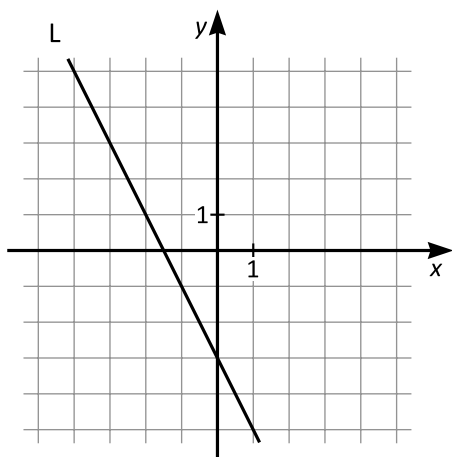
Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

1. $4x + 13 = 8x - 31$

Vad är x ?

- A -4,5
- B 1,5
- C 4,5
- D 11

2. Vilken av punkterna ligger på linjen L?

- A (-5, 1)
- B (-3, -2)
- C (1, -5)
- D (3, -3)

3. Vad är $\frac{1}{3} - \left(\frac{1}{2} + \frac{1}{6}\right)$?

A $-\frac{2}{3}$

B $-\frac{1}{3}$

C 0

D $\frac{1}{3}$

4. Medelvärde av 17, 21 och 44 är lika med medelvärde av 63, 73 och x .
Vilket värde har x ?

A -54

B -27

C 0

D 71

5. Vägen mellan Julias hem och Annas hem är 12 km lång. De startar hemifrån samtidigt för att mötas längs vägen. Julia springer med konstant hastighet och det tar henne 12 minuter att springa 2 km. Anna går med konstant hastighet och det tar henne 24 minuter att gå 2 km. **Hur lång tid tar det innan de möts?**

- A 36 minuter
- B 42 minuter
- C 48 minuter
- D 72 minuter

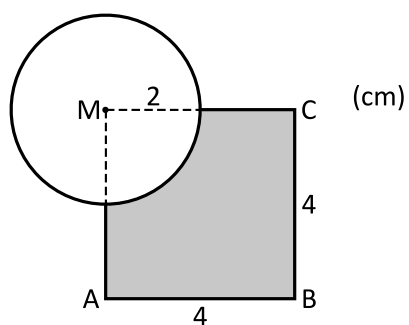
6. Vilket av svarsalternativen är lika med 7?

- A $\sqrt{29} + \sqrt{20}$
- B $7^1 - 7^0$
- C $\frac{14}{7} + \frac{49}{14}$
- D $\left(\frac{7}{\sqrt{7}}\right)^2$

7. Vilket svarsalternativ är lika med 18 procent av $\frac{2}{5}$?

- A $\frac{1}{45}$
- B $\frac{4}{45}$
- C $\frac{9}{125}$
- D $\frac{9}{250}$

8. A, B och C är tre av hörnen i en kvadrat med sidlängden 4 cm. Kvadratens fjärde hörn, M, är medelpunkten för en cirkel med radien 2 cm. Hur stor är arean av det skuggade området i figuren?

- A $\left(12 + \frac{\pi}{2}\right) \text{ cm}^2$
- B $\left(12 + \frac{\pi}{4}\right) \text{ cm}^2$
- C $\left(16 - \frac{\pi}{2}\right) \text{ cm}^2$
- D $(16 - \pi) \text{ cm}^2$

9. Vilket svarsalternativ är en ekvation för en linje som går genom punkten (3, 1)?

A $y = -x + 4$

B $y = x + 2$

C $y = 2x + 1$

D $y = 3x + 1$

10. a , b och c är positiva tal sådana att $\frac{a}{b} = \frac{b}{c}$ och $c = 2a$. Vad är b uttryckt i a ?

A $b = a\sqrt{2}$

B $b = \frac{a}{\sqrt{2}}$

C $b = 2\sqrt{a}$

D $b = \frac{\sqrt{a}}{2}$

11. $x \cdot 10^4 - 2x \cdot 10^3 = 3,2 \cdot 10^4$

Vilket värde har x ?

- A 4
- B 4,8
- C 5,6
- D 6,4

12. Kvadraterna K_1 och K_2 överlappar varandra så att 25 procent av arean av K_1 täcks av 20 procent av arean av K_2 . Kvadraten K_1 har sidlängden 2 cm. **Vilken sidlängd har K_2 ?**

- A 1,6 cm
- B $\sqrt{3}$ cm
- C $\sqrt{5}$ cm
- D 2,5 cm

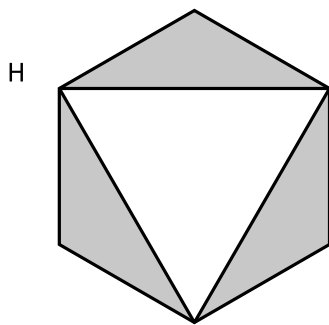
13. $3x > y$

Kvantitet I: x

Kvantitet II: y

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

14. H är en regelbunden sexhörning.

Kvantitet I: Andelen av H som är skuggad

Kvantitet II: Andelen av H som inte är skuggad

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

15. $2(x - 4) = \frac{1}{2}$

Kvantitet I: x

Kvantitet II: 5

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

16. $f(x) = 4x + 8$
 $g(x) = 2x + 4$
 $a > 0$

Kvantitet I: $f(a)$

Kvantitet II: $g(2a)$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

17. En mätserie består av tio heltal mellan 1 och 50. Mätseriens median är 25.

Kvantitet I: Mätseriens median om det största och det minsta mätvärdet tas bort

Kvantitet II: 25

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

18. *Kvantitet I:* $4 \cdot 10^{-2}$

Kvantitet II: $\frac{1}{400}$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

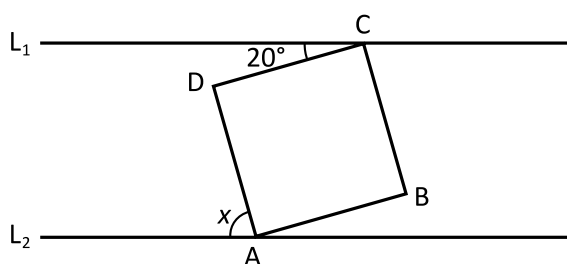
19. $-1 < x < 0$
 $0 < y < 1$

Kvantitet I: $\frac{y}{x}$

Kvantitet II: $\frac{x}{y}$

- A I är större än II
 B II är större än I
 C I är lika med II
 D informationen är otillräcklig

20. Fyrhörningen ABCD är en kvadrat. De två parallella linjerna L_1 och L_2 går genom punkten C respektive punkten A.

Kvantitet I: 20°

Kvantitet II: $x - 50^\circ$

- A I är större än II
 B II är större än I
 C I är lika med II
 D informationen är otillräcklig

21. $x < 0$

Kvantitet I: $(x + 4)(x - 2)$

Kvantitet II: $(x - 4)(x + 2)$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

22. Priset på en vara stiger med 20% per år.

Kvantitet I: Den tid det tar tills priset har fördubblats

Kvantitet II: 5 år

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

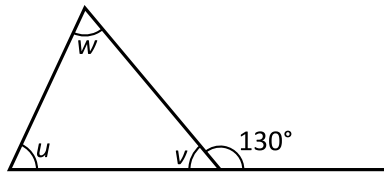
23. En förmiddag besöker Roy ett apotek, ett bibliotek och en cykelhandlare. I vilken ordning gör Roy sina besök?

- (1) När Roy går till apoteket har han inte varit på biblioteket ännu.
(2) Besöket hos cykelhandlaren är varken först eller sist.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
B i (2) men ej i (1)
C i (1) tillsammans med (2)
D i (1) och (2) var för sig
E ej genom de båda påståendena

24.

Hur stor är vinkeln u ?

- (1) $w = 65^\circ$
(2) $v = 50^\circ$

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
B i (2) men ej i (1)
C i (1) tillsammans med (2)
D i (1) och (2) var för sig
E ej genom de båda påståendena

25. En tank innehåller endast olja. Tanken är fylld till $\frac{4}{7}$ av sin volym. **Hur stor volym har tanken?**

- (1) För att tanken ska bli helt full måste man fylla på ytterligare 1 200 liter olja.
- (2) Om man tömmer ut 200 liter olja ur tanken så kommer den att vara fylld till hälften.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

26. I en stadsdel ligger husen längs gator som går antingen i nord-sydlig eller i öst-västlig riktning. Varje hus ligger längs endast en gata. Vart och ett av husen har antingen ett jämnt eller ett udda nummer. **Hur många hus med udda nummer finns det i stadsdelen?**

- (1) Det finns sammanlagt 150 hus med jämna nummer i stadsdelen. 40 procent av dem ligger längs gator som går i öst-västlig riktning.
- (2) Två tredjedelar av husen med udda nummer ligger längs gator som går i nord-sydlig riktning. Längs gator som går i öst-västlig riktning finns det lika många hus med jämna nummer som med udda nummer.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

27. Anna och Berit leker med kulor. Hur många kulor har Anna?

- (1) Om Anna hade ytterligare 100 kulor, så skulle hon ha tre gånger så många kulor som hon faktiskt har.
- (2) Om Anna hade 25 kulor färre, så skulle Berit ha fyra gånger så många kulor som Anna.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

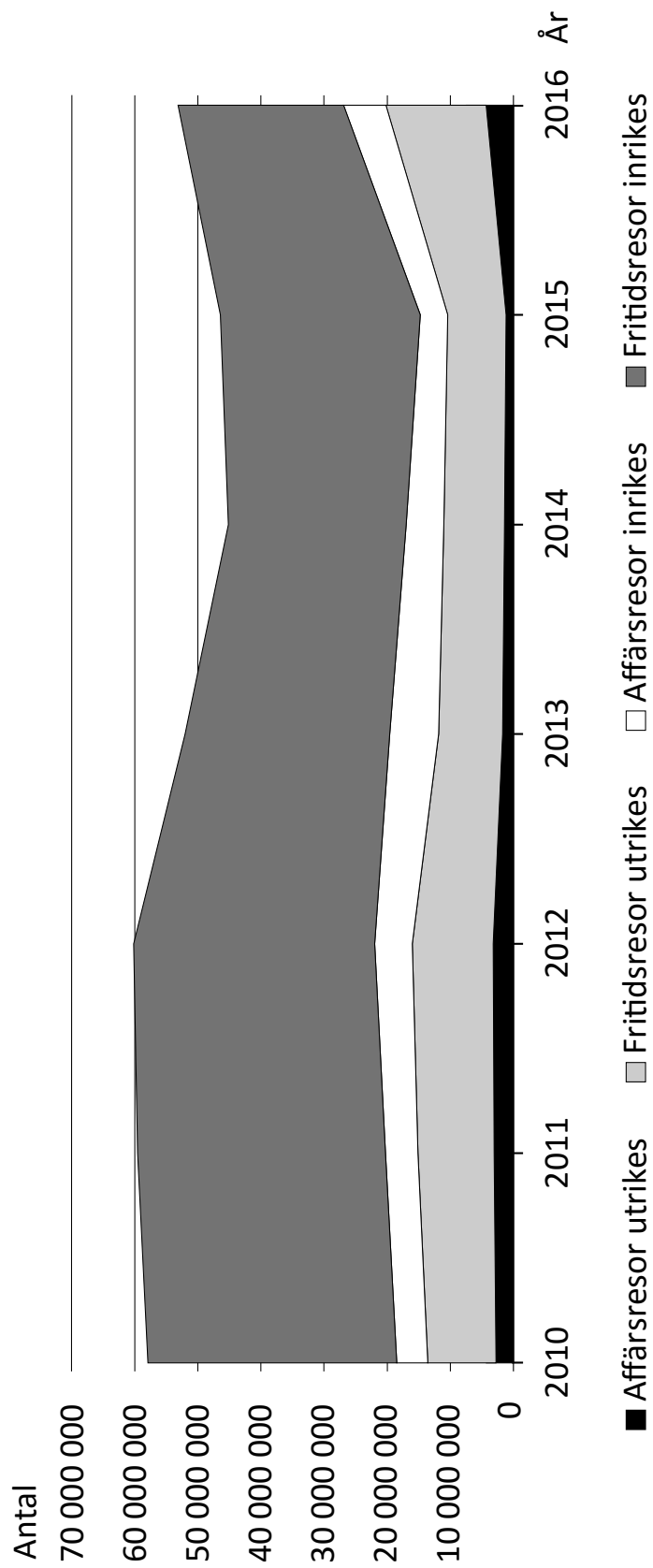
28. Vilket av talen x , y , z och w är störst?

- (1) $x + y = w$
- (2) $\frac{x+y}{2} = z$

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

Resor med övernattning

Svenska befolkningens resor med övernattning uppdelade på antalet affärsresor och fritidsresor samt utrikesresor och inrikesresor åren 2010–2016.

Uppgifter

29. Studera kategorin Fritidsresor utrikes. Vilket år var dess andel av det totala antalet resor som störst?

- A 2011
- B 2012
- C 2014
- D 2016

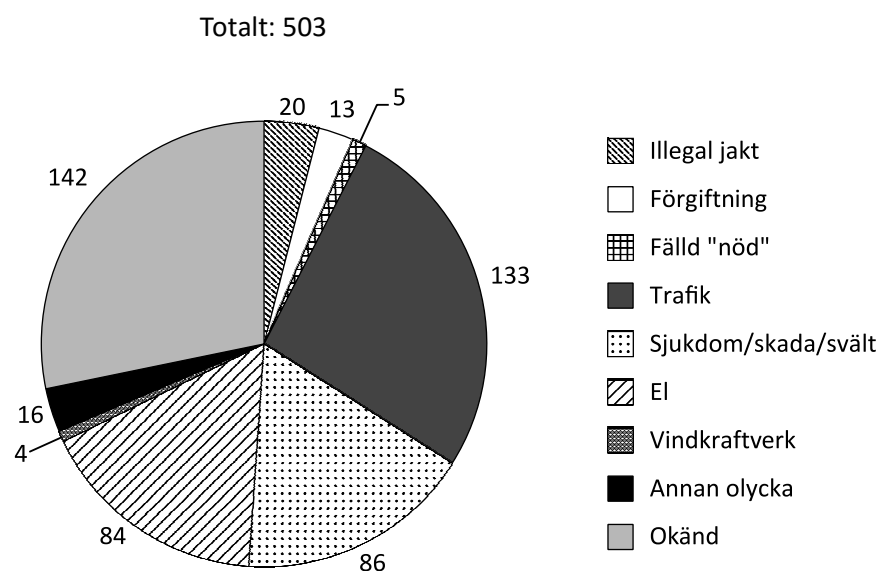
30. Från 2012 till 2013 minskade det totala antalet resor. Vilken var den enda kategori där antalet ökade mellan dessa år?

- A Affärsresor utrikes
- B Fritidsresor utrikes
- C Affärsresor inrikes
- D Fritidsresor inrikes

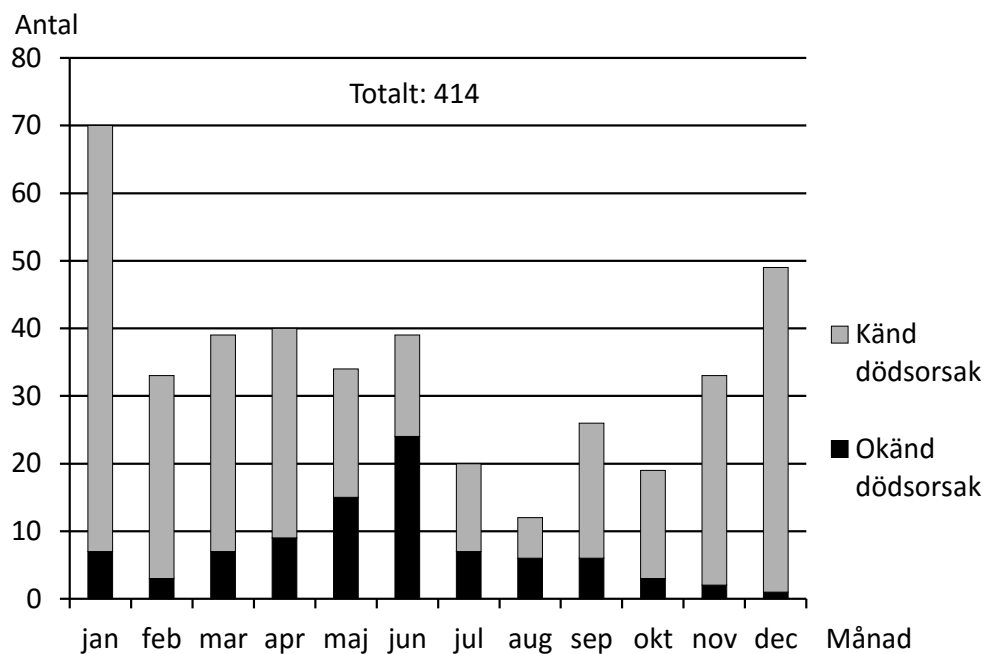
31. Hur fördelade sig antalet resor procentuellt på utrikesresor respektive inrikesresor 2016?

	<u>Utrikes</u>	<u>Inrikes</u>
A	25 %	75 %
B	30 %	70 %
C	35 %	65 %
D	45 %	55 %

Dödlighet hos kungsörnar

Antalet kungsörnar som inkommit till Naturhistoriska riksmuseet 1993–2011, fördelat på dödsorsaker.

Antalet av de inkomna kungsörnarna 1993–2011 för vilka fyndmånad angivits, uppdelat på månader samt efter känd respektive okänd dödsorsak.

Uppgifter

- 32. Vilka två dödsorsaker angavs för sammanlagt en femtedel av de kungsörnar som inkom till Naturhistoriska riksmuseet 1993–2011?**
- A Illegal jakt och El
 - B Illegal jakt och Vindkraftverk
 - C El och Vindkraftverk
 - D Vindkraftverk och Annan olycka
- 33. Vilket var förhållandet mellan antalet kungsörnar med okänd dödsorsak och antalet kungsörnar med känd dödsorsak bland örnarna som påträffades i månaden juni?**
- A 1:2
 - B 2:1
 - C 5:8
 - D 8:5
- 34. För hur stor andel av de kungsörnar som inkom till Naturhistoriska riksmuseet 1993–2011 angavs fyndmånad?**
- A 72 procent
 - B 75 procent
 - C 78 procent
 - D 82 procent

Förvärvsarbetande inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske

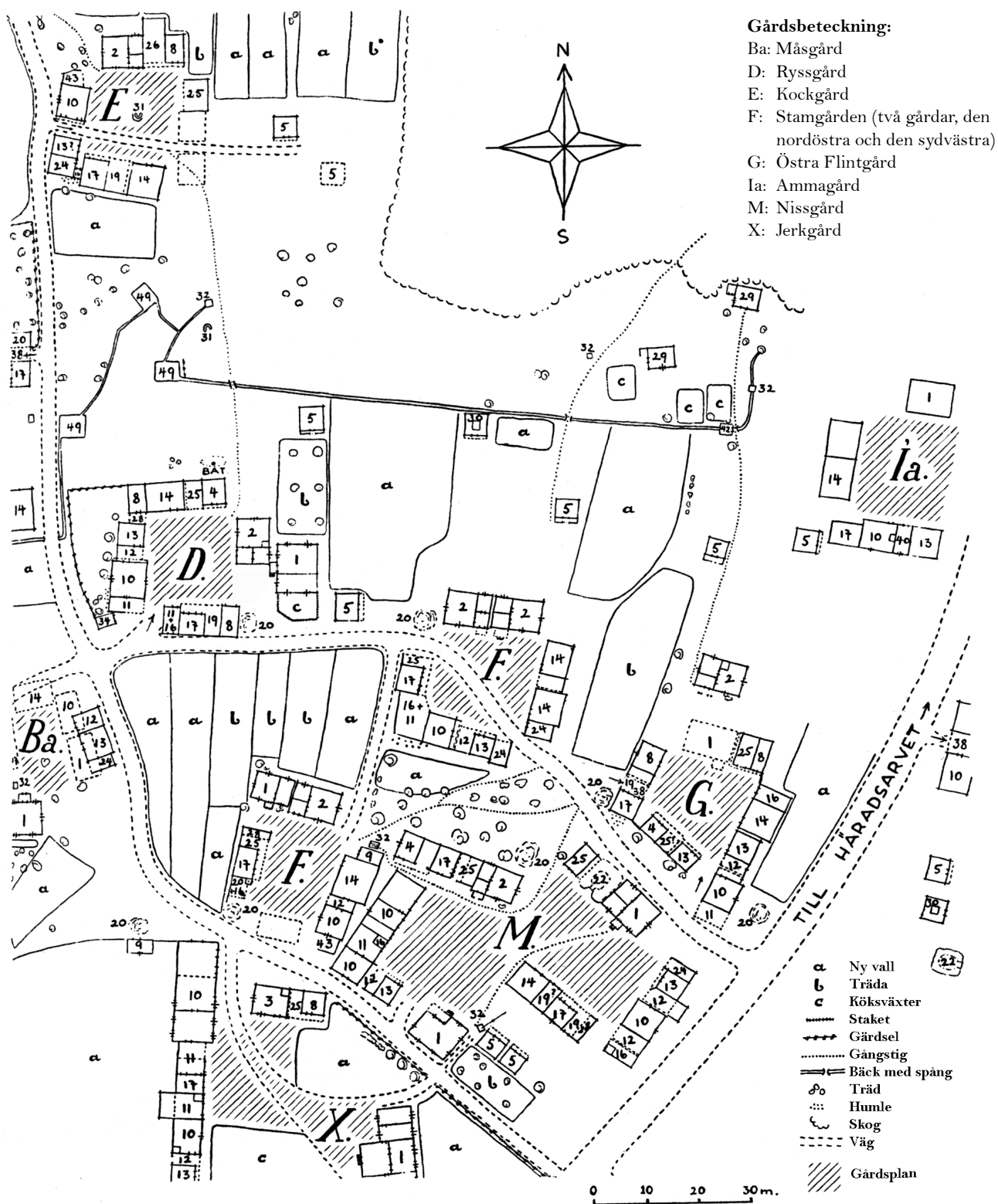
Antalet förvärvsarbetande män och kvinnor inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske i Sverige 2010–2015. För 2015 redovisas statistiken även länsvis. Därutöver redovisas andelen av det totala antalet förvärvsarbetande som fanns i denna sektor.

Område	Förvärvsarbetande inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske				Förvärvsarbetande inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske i procent av det totala antalet förvärvsarbetande			
	Män	Kvin- nor	Summa	Därav jord- bruk	Män	Kvin- nor	Samt- liga	Därav jord- bruk
<i>Län</i>								
Stockholms	2 723	1 630	4 353	2 706	0,44	0,28	0,36	0,23
Uppsala	2 543	818	3 361	2 317	3,31	1,08	2,21	1,52
Södermanlands	2 017	665	2 682	2 000	3,48	1,17	2,34	1,74
Östergötlands	3 981	1 076	5 057	3 560	3,70	1,12	2,48	1,75
Jönköpings	3 860	1 206	5 066	2 357	4,19	1,49	2,93	1,36
Kronoberg	2 735	831	3 566	1 326	5,34	1,86	3,72	1,38
Kalmar	3 910	1 055	4 965	2 947	6,87	2,04	4,58	2,72
Gotlands	1 389	355	1 744	1 497	10,12	2,66	6,44	5,53
Blekinge	1 604	439	2 043	1 168	4,43	1,35	2,97	1,70
Skåne	9 115	3 343	12 458	10 541	3,09	1,19	2,16	1,83
Hallands	3 207	1 033	4 240	2 916	4,63	1,53	3,10	2,13
Västra Götalands	10 595	3 199	13 794	8 985	2,50	0,82	1,70	1,11
Värmlands	3 566	1 164	4 730	1 828	5,64	1,96	3,85	1,49
Örebro	2 374	668	3 042	1 699	3,41	1,03	2,27	1,27
Västmanlands	1 535	472	2 007	1 328	2,48	0,84	1,70	1,13
Dalarnas	3 475	1 201	4 676	1 339	5,12	1,92	3,59	1,03
Gävleborgs	3 401	1 033	4 434	1 774	5,18	1,70	3,51	1,40
Västernorrlands	3 238	1 098	4 336	1 482	5,39	2,02	3,79	1,30
Jämtlands	2 893	733	3 626	1 082	9,00	2,46	5,85	1,75
Västerbottens	3 585	1 169	4 754	1 537	5,34	1,92	3,71	1,20
Norrbottens	3 375	1 003	4 378	1 433	5,12	1,74	3,54	1,16
<i>Hela riket</i>								
2015	75 121	24 191	99 312	55 822	3,06	1,07	2,10	1,18
2014	76 283	24 281	100 564	57 090	3,16	1,09	2,16	1,23
2013	76 751	24 156	100 907	57 584	3,47	1,10	2,19	1,25
2012	76 712	23 418	100 130	57 483	3,22	1,07	2,19	1,26
2011	77 312	22 952	100 264	57 938	3,28	1,07	2,23	1,29
2010	77 889	22 363	100 252	58 791	3,37	1,05	2,26	1,32

Uppgifter

- 35. Hur stor andel av de som arbetade inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske i Gävleborgs län 2015 fanns inom jordbruket?**
- A 30 procent
 - B 35 procent
 - C 40 procent
 - D 45 procent
- 36. Identifiera det län som hade störst andel förvärvsarbetande inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske av det totala antalet förvärvsarbetande i länet. Hur många förvärvsarbetande fanns det totalt i detta län 2015?**
- A 11 000
 - B 27 000
 - C 43 000
 - D 62 000
- 37. För vilket av följande län gällde år 2015 att var femte person som arbetade inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske var kvinna?**
- A Stockholms län
 - B Södermanlands län
 - C Kalmar län
 - D Skåne län

Gruddbo by 1915

Flintkvarteret i Gruddbo by på Sollerön i Siljan 1915.

1. byggning (= boningshus, ej morastugutyp)	26. båtverkstad (båtlider)
2. stuga (= morastugutyp)	27. snickarverkstad (-bod)
3. bakstuga	28. slipskåle
4. loft	29. smedja
5. stolphärbre	30. torkstuga (= bastu)
6. parhärbre	31. eldstad
7. parbod	32. brunn
8. bod, magasin eller redskapsbod	33. hönshus
9. skåle för redskap m. m.	34. svinhus
10. fähus	35. båthus
11. dyngskåle	36. utrymme för fiskredskap
12. fähuslider	37. notskåle
13. fähuslada	38. portlider
14. lada	39. boningsrum av tillfällig art
15. tröskvandring, tröskhus	40. fähuskammare
16. hemlighus	41. bilgarage
17. stall	42. mjölkkyllhus
18. stallslada	43. gödselinhägnad
19. stallslider	44. butik
20. torvhus, torkställning för torv	45. tvättrum, modernt
21. källarbod	46. spruthus
22. källare under jordkulle	47. bilreparationsverkstad
23. källarhals	48. transformator
24. skåle för diverse	49. brandbrunn.
25. vedlider (-bod)	

Uppgifter

38. Vilken av följande gårdar stämmer med beskrivningen?

Byggningen eller stugan låg norr om gårdsplanen. Söder om gårdsplanen fanns stall och stallslider.

- A Kockgård
- B Stamgården, nordöstra
- C Ryssgård
- D Östra Flintgård

39. Identifiera det torvhus, torkställning för torv som låg mellan den nordöstra Stamgården och Ryssgård, intill en stuga. **Vad fanns 40 meter rakt söder om detta torvhus?**

- A Hemlighus och dyngskåle
- B Loft
- C Köksväxter
- D Vedlider och slipskåle

40. Fähuset i Måsgård, fähuset i Ammagård samt det sydligast belägna fähuset i Jerkgård utgör hörnen i ett triangelformat område. **Hur stort är detta område?**

- A 4 500 m²
- B 6 500 m²
- C 10 500 m²
- D 13 000 m²

BLANKSIDA. INGÅR EJ I PROVET.

Provpas 1 (= DYS 1)	Provpas 2 (= DYS 2)	Provpas 4 (= DYS 3)	Provpas 5 (= DYS 4)
Verbal del ug	Kvantitativ del be	Verbal del ly	Kvantitativ del kt
1 B	1 B	1 B	1 D
2 E	2 D	2 E	2 C
3 D	3 D	3 E	3 B
4 A	4 B	4 D	4 A
5 B	5 A	5 A	5 C
6 D	6 B	6 C	6 D
7 D	7 C	7 B	7 C
8 C	8 D	8 C	8 D
9 A	9 A	9 A	9 A
10 C	10 C	10 C	10 A
11 B	11 D	11 C	11 A
12 C	12 B	12 B	12 C
13 D	13 A	13 D	13 D
14 B	14 A	14 A	14 C
15 C	15 A	15 B	15 B
16 D	16 D	16 B	16 A
17 C	17 A	17 A	17 C
18 B	18 D	18 B	18 A
19 A	19 B	19 D	19 D
20 A	20 B	20 D	20 C
21 D	21 B	21 C	21 B
22 C	22 C	22 A	22 B
23 B	23 E	23 A	23 C
24 A	24 C	24 D	24 A
25 C	25 E	25 C	25 D
26 B	26 D	26 C	26 C
27 D	27 C	27 D	27 A
28 B	28 B	28 B	28 E
29 C	29 A	29 B	29 D
30 A	30 C	30 B	30 C
31 D	31 B	31 A	31 C
32 B	32 B	32 C	32 A
33 D	33 C	33 D	33 D
34 A	34 A	34 D	34 D
35 C	35 C	35 B	35 C
36 A	36 A	36 A	36 B
37 C	37 D	37 C	37 C
38 A	38 B	38 D	38 A
39 D	39 A	39 B	39 B
40 D	40 D	40 C	40 B

Provpas 3 ingår ej! (Utprövningspas)

Inom parentes anges vilket provpas som gäller för dem som gjort provet för dyslektiker eller svagt synskadade, t.ex. (= DYS 1).